„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 98. У Новоме Саду у недељу 28. јуна (10. јула) 1881. ГОДИНА XVI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком идућег месеца јула почиње нова претплата за оне поштоване претплатнике наше, којима крајем овог месеца претплата истиче. Учтиво им овим за рана напомињемо, да изволе настојати око понављања претплате.

Лист се без готове претплате неће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата остаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
На по године	7 „	„ 17½	„
На четврт године	3 „ 50	„ 9	„
На месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) јуна 1881.

Власништво и уредништво „Заставе.“

„ХОДОЧАШЋЕ У РИМ“.

Како дан Ћирила и Метода у католичкој цркви пада на 5. јули п. р. и како је ове године 5. јули први дан Ћирила и Метода, који се слави усљед буле папе Лава XIII. о Ћирилу и Методу, и како су на последку неки католички Славени узели, да је то Рим-папа славенства ради и на ту цел учинио, да се православни Славени у опште, и пре свега они на истоку под Рим-папом сједине у једну цркву, т. ј. да пређу у католичку веру: то се у једном делу католичког славенства покренула мисао, да се ове године на дан Ћирила и Метода сакупе у Риму, да папу поздраве, и захвале му на увршћење Ћирила и Метода у ред светаца целе католичке цркве. Ово се назвало „ходочашће у Рим“, и додаје се, да је цел „ходочашћа“ и та, да се од Рим-папе измоли служба у славенским католичким црквама на славенском језику, односно на језику, којим дотично славенско племе говори.

Неки листови католички Славена, особито на југу, хоће цел „ходочашћа“ и у опште прославе Ћирила и Метода 5-ог јула у Риму, да сведу на чисто верозаконски значај, и на народносни у толико, колико се потражује славенски језик при литурђији — мисама — католички Славена. Но изишло је на видик, да цел није чисто вероисповедног, на саме католике Славена ограниченог значаја, него да се циља на „уједињење западне и источне цркве“, т. ј. на покатоличење свију православни, па и еванђелички Славена. То се види из саме папине енциклике, из Штросмајерове окружнице, из поздравне беседе Рим-папи дана 5. јула у Риму, коју је бискуп Штросмајер на челу свију депутација — хрватске, ческе и пољске — држао, из одговора папиног на ту беседу. То ће заман ко затајивати. Ево у самој папиној енциклици стоји: „Молите се заједно са мном за сва славенска племена да би и међу њима просинула света вера апостолска и да би се сви у правој вери: искреном љубави састали у једно стадо.

Но то је у првом реду цел римске курије. Она би хтела да католички верозакон и власт Рим-папе на истоку, и на самом северу славенства рашири, и можда себи ласка, да ће поћи за руком, Рим-папу из скученог Ватикана у Риму на Босфор, у Цариград преселити, или бар овај другом столицом Рим-папе начинити.

Међу католичким Славенима има таки, који би унију православни Славена желили не само у интересу верозакона, него још више у интересу своје народности, која им је претежнија и од саме вере, или веру употребљавају за средство увећања своје народности — то је пољско племе, и гећином хрватско племе. Оном племену била би нова црквена политика римске курије наслон и полуга противу Русије; овоме пак средство одерблења, односно похрваћења српског народа не само у тако званој „тројној“ краљевини, у Босни-Херцеговини, него и у Србији, Црној Гори и у опште до Мораве, док не би дошао ред и на бугарски народ, ком се међутим ласка, да се српско-бугарско ревење или суревновање употреби на деобу српства.

Ова су дакле два славенска племена безусловно за уображену мисију католичке цркве на истоку, и спрам славенства у опште, и то је главна полуга похрваћењу Срба с хрвакске, попољачењу бар малоруског народа с пољске стране.

У средини је чески народ. Овај је у највећем процепу, јер је не само на граници велике Немачке, него тако рећи с поља географски окружен, изнутра етнографски подседнут Немцима. Чеси не иду, јер не могу ићи на увећање свога народа са другим славенским, па ни самим словачким племеном, које је не само државно, него и племенски од Чеха одељено. Чесима би продирање римске пропаганде на истоку у толико посредно у прилог ићи могло, што би ојачање католичког славенства, и то „под окриљем аустријског двоглавог орла“, ческом народу, и његовом државном праву положај олакшало и укрепило. Ипак како Ческа остаје „јабуком раздора“ међу Немством и Славенством, чески је народ упућен на велику обзорност. Ми смо увек били и остајемо тога уверења, да би ослобођење и самосталност источни народа и држава била јачом оградом противу понемчења, и полугом самосталности Ческе, него што би се то постигло освојењем и покатоличењем српства на балканском полуотоку, и у опште славенства на истоку. Међутим од времена окупације Босне-Херцеговине ступио је на позорницу још један — трећи чинилац, који као да је с Јакобинијем и удесио ту сценерију — Аустрија, која као да се сад, кад је Турска на прагу пропасти, враћа на старију источну политику — освојења балканског полуотока, бар између Балкана и егејског мора, и односно поделења Турске. Опет се осврће на каквог — Евгена Савојског. Можда садање време држи за најзгодније за то, јер је Русија не само неизвесним, или несталним спољашњим положајем, него и унутрашњим одношајима везана. Можда се званична Русија у интересу одржања царске самовласти склонила на деобу Турске. Како му драго, изгледа, да је Аустро-Угарска, или у погледу пољашњи послова правије рећи Аустрија, после берлинског конгреса, а нарочито после катастрофе у Русији добила одрешевије и слободније руке спрам истока. Не само да је Србију и географски, и народно-економно, на последку и политично опасала, него се и у одношаје у Романији и Бугарској меша. Овој је аустријској политици папина католичка политика спрам славенства у опште, спрам истока особено, а спрам српства нарочито добро дошла. Ова нова црквена политика римске курије згодан је вероисповедни „пијонир“ политичким тежњама Аустрије на истоку. Католичко хрватство било би сад спрам истока оно, што је од пре било политички и војнички спрам Угарске. Хрватство Штросмајерском црквеном политиком долази у Бечу политички на цену. С тога су Хрвати најжешћи поборници Рим-папине црквене политике спрам истока. Штросмајер је први окружницу издао. Он је на челу „ходочашћа“ у Риму. Он је представио папи не само Хрвате, него и Пољаке и Чехе. Чак и др. Војновић — тобожњи демократ — оде у Рим као — католички велико-Хрват. Католичко славенство према Русији, хрватско католичанство према српству. Загреб је осветлио.

Но од свега тога — „не бу ни кај“.

Већ Чеси, и то не само Младо-, него и Старо-Чеси зазиру од аустријске окупацијоне и анексијоне политике на балканском полуотоку, а особито путем римске курије, и уније, именом славенски апостола, који су Велико-моравској држави баш источну веру проповедали, и због тога прогону римске курије изложени били. Још живи дух Хуса међу Чесима. Од њи нико знаменитији није отишао у Рим на „ходочашће“, и староческа преса — „Покрок“ — жали се и тужи се, што се ческом народу тим „ходочашћем“ само неприлике праве у борби њиној спрам аустријски „уставоверни“ Немаца. Младо-чески лист осуђује „ходочашће“, и политизирање са „Ћирилом и Методом“.

Пољаци у том не значе млого. Они ће „ходочашћем“ Русине — не покатоличити, него сјединити истива — али са својом старом православном црквом.

Пише се, да ји је на „ходочашћу“ било на 1400 „ходочасника“. Шта је то на двадесет милијона католички Славена? И какви су све тамо били?

„Ходочашће“ ће само изазвати православне Славене, да стану на стражу противу таке не само противуславенске, него и — него и духу времена противне политике.

С тога сажаљевамо поступак неке наше — католичке браће, а ни најмање се не плашимо те нове — аустро-ватиканске политике.

Сазив ванредног састанка српског народно-црквеног сабора.

Саборски одбор закључио је децембра месеца прошле године да се сазове ванредни састанак саборски на Ђурђев-дан ове године и изаслао је из своје средине депутацију, да у тој ствари преда представку министру-председнику Тиси и уједно и усмено подкрепи закључак саборског одбора. Ова је депутација пролетос предстала министру-председнику и том приликом добила је уверење, да ће влада повољно решити представку саборског одбора. На ову представку изашло је решење, које је у седници саборског одбора прошле недеље држаној прочитано, и које смо у стању у главноме дословце саопштити. Решење је министра-председника Тисе од 2. маја о. г., издано је дакле пре смрти патријарха Ивачковића и ово су му главне тачке:

„Влада у опште не може прихватити од стране саборског одбора тако тумачење наредбе садржане у §. 7. саборског устројства, које у сумњу доводи оно право круне, да сазиву ванредних сабора може са својим највишим одобрењем приступити или ово одрећи.

Влада за нужно држи и овај пут одлучно изјавити, да се за сазив сабора био исти редован или ванредан — дозвола Његовог Величанства неопходно изискује.

У осталом влада против држања ванредног сабора начелно никаквог приговора нема, и вољна је у своје време учинити предлог Његовом Величанству ради најмилостивије дозволе за сазив сабора.

Али и овом приликом морам у име владе одлучно изјавити, да се у напредак на терет срп. нар. црк. фондова под насловом саборских трошкова никакви предујмови неће моћи узимати; а ради потпуне накнаде од пређе узетих предујмова имаће се по смислу 8 чл. наредбе у предмету руковања гр. ист. срп. нар. црк. добара и заклада, издане на темељу највишег налога по г. кр. уг. министру богочасти и јавне наставе под 9. окт. 1873. бр. 27,786, и односно наредбе кр. уг. министра богочасти и јавне наставе од 9. јануара 1875. бр. 299 издане на темељу највишег решења од 3. декембра 1874. с највећом енергијом наредба учинити.

Саборски одбор имаће дакле, да трошкове прелиминиране за саборе, који ће се у будуће држати онако, као што то бива у крилу гр. ист. романске митрополије — у своје време на поједине изборне срезове разреже и овима повери, да прибаве трошкове за издржавање својих заступника.

Промену догодившу се у управи срп. митрополије не ће пропустити влада сходним путем сабору до знања доставити, но никако не ће допустити, да се несумњиво право круне у коло расправе увуче.“

Ово решење расправљао је саборски одбор у седници својој од 26. јуна и том приликом сложили су се сви чланови у томе, да су овим решењем отпале тешкоће, што су до сада сметале сазиву ванредног саборског састанка. Влада је у пређашњим одписима својим захтевала од саборског одбора, да најпре поднесе операте сабора од 1879. на потврду, да се до сада непокупљени саборски трошкови утерају, да се трошкови за идући саборски састанак разрежу на поједине изборне срезове и од истих покупе, па кад све то учињено буде, тек онда ће пристати, да се сабор сазове. Од свега тога влада је сада одустала, шта више изјавила је, да је вољна у своје време учинити предлог Њ. Величанству ради дозволе ванредног састанка саборског. Питање је сада дакле, шта то значи „у своје време“? Кад се узме, да је влада била тога мишљења, да се пензионовањем патријарха Прокопија није упразнила митрополитска столица и да је ово решење издала за живота патријарха, онда је очевидно, да је влада под изразом „у своје време“ помишљала на оно време, кад се смрћу патријарха столица му упразни. Да је то заиста тако, утврђује нас у томе и одговор Тисин на интерпелацију дра. Максимовића, у ком је рекао, да чим тај случај наступи, сабор ће се састати и бирати новог патријарха. Међу тим и тај је случај наступио, патријарх Прокопије умрло је и смрћу његовом упразнила се митрополитска столица. Саборски одбор свађајући овако смисао владиног отписа, заказао је поново, дакле већ четврти пут, дан ванредног саборског састанка, и то 15. (27.) септембра о. г. у том уверењу, да је сада заиста већ крајње време, да се сабор састане, новога патријарха изабере и тим успостави црква и аутономија у редовно, законито стање, у ком је једино могуће даље радити и напредовати.

Настаје питање, како ће се подмирити трошкови за идући ванредни састанак саборски? Влада се до сада противила томе, да се ови трошкови подмире предујмом из српских народних фондова и опоменула је саборски одбор, да неће дозволити сабор дотле, док се ови трошкови не разрежу на поједине изборне срезове и од истих непокупе, но на одговор саборског одбора, да су трошкови за идући ванредни састанак саборски сабором већ одобрени у саборском прорачуну за 1880 г. који је влади у смислу саборског устројства поднесен и од владе са одписом од 14 новембра 1880 бр. 3253 без икаквог приговора повраћен, прешла је сада муком преко овог питања и ограничила се само на ту изјаву, да за будуће саборе неће дозволити предујмове из фондова, него да ће те трошкове имати да сносе изборни срезови, као што је у Романа. Које из ћутања, које из ових речи министарског отписа извео је саборски одбор, да влада не чини више тешкоће у том питању, што се тиче трошкова предстојећег ванредног састанка саборског, а што се тиче трошкова будућих сабора жели, да се друга наредба учини од стране саборског одбора. На ово решио је саборски одбор, да одговори влади, да се за трошкове будућих сабора не може постарати саборски одбор, већ сабор, пошто такове наредбе спадају у круг решавања самога сабора.

На примедбу владину, да не ће допустити, да се несумњиво право круне увлачи у круг расправе, решио је саборски одбор да се одговори, да од српског народа — дакле и од његовог народно-црквеног аутономног представништва — који је у свима приликама, вековима засведочио своју непоколебљиву верност и оданост према круни, не може се ни предпоставити, да ће икада порицати несумњива права круне.

Приликом саветовања о сазиву ванредног састанка саборског повела се реч и о положају саборског одбора, у коме се при овим ванредним околностима налази. Саборски одбор послује већ шест месеци без одобреног буџета за 1881 г. Прошли сабор од 1879 г. уста-

новио је само прорачун за 1880 а не и за 1881 и 1882 г. пошто је мислио, да ће их утврдити у своме састанку, који је требао бити г. 1880. Огромна издавања, што се данас чине, очевидно су незаконита, јер их сабор није одобрио, па ипак чланови саборског одбора нису оставили своја места, него су примили одговорност и за ова издавања, у нади, да ће их моћи пред сабором оправдити. Од седнице до седнице понавља се закључак, да се чине издавања у оквиру сабором установљеног прорачуна за 1880 г. — но и овакови закључци морају имати своје извесне границе. Саборски одбор сматра за своју дужност, да истраје у управи све дотле, докле неисцрпи сва законита средства за сазив ванредног састанка саборског и тим омогући, да црква и аутономија дође у редовно, законито стање, те у том сигурном очекивању, пошто више нема никаквих сметња, да ће се овај пут заиста састати сабор у одређено време, закључио је, да и до овог састанка саборског управља митрополијом у своме аутономном делокругу у оквиру одобреног саборског прорачуна за 1880.

Сва радња саборског одбора даје се дакле свести на то: крај данашњој провизорији, која је на штету цркве и целога народа, а на корист само једног човека — а успостава редовног, законитог стања, које је на штету само једног човека, а на корист цркве и целога народа.

Надајмо се, да ћемо на јесен видети сабора на окупу!

Припреме за избор и избор посланика у Сомбору.

(Наставак и свршетак.)

Око 4 сахата ујутру, пробудише нас прангије, бубање бубњева, свирале, трумбете и вика.

Радост (ракија) је опила и мађарску партају, јер ће извесно победити. Перушке се вију за шешири, а барјаке повешали на друтови преко улица по сред пута, да сви бирачи морају испод њих пролазити. Дигла се граја и вика, као да је Атилина војска. Човек се мора уклањати, да не страда на добром путу.

У 5 сахати, био сам на својој мети. Чекао сам да се искупе они, који ће бираче дочекивати. Нестрпење је несносан друг. Али ваља истрајати. — Мало по мало, скупљаху се и они, који треба да су први на месту. Нека свела озбиљност попала је по лицама, ово је за нас судбоносан дан. Он нам носи срећу ил несрећу. Све је сад на коцки, па ако је не спасемо, овда смо за увек пропали. Нема шале, нема смеја, сада се нада и стрпење боре. Очекивање, убрзава придисивање.

Већ је 7 ½ сахати. Од наших људи нема још ни са које стране да се јављају. Ми морадосмо поћи у варошку кућу, да кандидирамо дра Нику Максимовића.

Председник изборне комисије г. Бартал већ је био тамо. Г. прота упита га, колико је сахати, те према његовом уравна и свој сахат. У 8 сахати тачно предложи г. Сима Бикар српским језиком др. Нику Максимовића за кандидата; а за поверенике у I. срезу г. Ђорђа Бранковића и дра Стеву Кровића а у II. срезу или подсрезу дра Јована Вујића и Милоша Радосављевића Ракулу. Председник закаже почетак избора тачно у 9 сахати. Коцка је пала прво на Цедлера.

Прва комисија прибирала је гласове у варошкој кући, а друга у гостионици „ловачког рога.“

Дакле имали смо још пун сахат времена, до отпочетка гласања. То време употребисмо да прикупимо бираче из унутрашње вароши и Селенче, који ће први на гласање.

Наједаред ударише гаковачке Швабе у трумбете. Они седеше на првим колима, барјаци се вију и лепршају. За њима на једно 12 кола све сами Буњевци у стајаћем руву, те се упутише у Цедлеров табор. Опет с друге стране ударише бубњи и свирале ватрогасног друштва и они на једно 15 кола проведоше Буњевце у Цедлеров табор. Радост, вика, узазивање са њихове стране беше до махнитости

Ми само ћутасмо, и повлачисмо се у наш град. у велику црквену кућу, када су они пркосом пред нас долазили.

Ал наједаред с оне стране од вармеђе, помолише се на предњим колма наши повереници са банатских салаша. За њима се отегнуо ред кола, да га не можеш прегледати; није баш ни шала најамити подвоза за 250 бирача, све самих као зрно шенично овејаних чистих српских бирача. Срце нам се заиграло у грудима, радост и милина чисто хоће да те угуше. Незнаш ни да ускликнеш од веље драгости. Они ударише средом пијаце уз варошку кућу. Озбиљност је на лицу сваког бирача, мирни су и свестни свог великог задатка. — Када прва кола дођоше до велике црквене куће, ту се поздравише са средиштним одбором и одоше у порту мале српске цркве.

Мало затим ал са друге стране опет се нанизао ред кола, долазе са црвеначких салаша око 150 српских бирача. Они свђоше код велике цркве и уђоше у двориште велике црквене куће.

Средиштни управљајући одбор оваку је наредбу повереницима издао, да бираче из унутарње вароши, из горње вароши и Црвенке, доведу у двориште велике црквене куће; а бираче банатске и селеначке да одведу у порту мале цркве. До ½9 сахати сви су бирачи, који су опредељени за црквену кућу ту били. Људи се сместише у две велике дворане, а остали поседаше у хладовину на двориште, ту буду послужени са мало ракије и хлеба, да се што но је реч прихвате.

Средиштни одбор, који је имао своје седиште у великој црквеној кући, очекивао је абер од селеначке стране, питало се: шта је са буковчанима, тим озбиљније, што је председник одборски добио то јутро једно анонимно писмо, у ком се буковчани озбиљно криве, да ће изневерити српску странку. Наравно, да је утисак тога писма био поражавајућ; али пошто се у опште показало тако узвишено и чисто одушевљење у нашег народа за ову свету ствар, беше нам невероватно, да ће се један део народа сам на своју руку одључити, па ма га мит заводио, те да остане жигосан и презрен од свију других Србаља. С тога дакле и очекивасмо нестрпељиво поверенике са оте стране, Они се одиста указаше, ал врло весели и задовољни, јер су буковчани до једног човека дошли на биралиште и то колико са своје српске и домовинске свести, толико и заото да скину са себа сумњу.

Они исповедише да их је горњи Рајтер једног по једног себи призивао, те гледао било моралним, било материјалним средствима да их сломије.

Бирачи су нам дакле посведочили своју добру и узвишену вољу. Повереници су показали листе својих поверених им бирача, да су са малим изузетком све довели.

Ми смо били с те стране потпуно умирени и задовољни. Сада нам је ваљало бити на опрезу, да нас каквим вештим ? маневром не победе. Ми смо знали, да ће председништво правити свакојаке сметње нашим бирачима, да ће их одбијати и не дати им гласати под разним излицима: но уздали смо се у знање, одважност и вештину наших повереника, да ће они знати председништва самовољу ограничити. А сами смо опет тактику нашу тако удесили, да председништво и њихова странка не може обавештена бити о броју придошлих наших бирача.

Банатски и један део црвеначки бирача прошли су кроз средину вароши . . као да се покаже целина бирача . . . али већина ишла је околним побочним улицама, и то тако мирно, тако достојанствено и свесно, као кад се војска прикупља на извесно место, од куда ће успешно било нападати, било бранити се од непријатеља. Ово се морало за то учинити, јер да је председништво дознало да су сви наши бирачи на окупу, оно би, као што је почело бираче одбацивати, удвостручило тај број.

Наши људи нису се из својих бусија помицали све дотле, док није био дат знак, да то и то предграђе гласа. Тада је одма стављен био известан број бирача на врата дворане, да не буде ни један минут паузе, када се позову бирачи Максимовићеви.

Одиста се морамо дивити реду и доброј вољи, коју је наш народ показао. О мало леба и ракије, провео је сваки бирач читав дан. Као да ће на св. причешће, тако беше сваки спреман и усрдношћу сакрушен.

Противници су све употребљавали, да наше бираче из мирног поретка и добре воље изведу. Они су у варошком ходнику нападали на нас да ми хоћемо револуцију . . да међу нама нема пријатељства због 48. године . . . да је нама милији краљ Милан, него Фрања Јосиф. Они су нас отправљали у Србију и Русију, а ако хоћемо ту да останемо овда морамо бити Мађари; а већ свака друга реч беше „Раци.“ Ову раздраженост наравно да имамо поглавито захвалити уреднику „Бачке“ професору на државној гимназији, који је као бесомучан летио и дражио да нас нападају. Ми смо и досад имали разних избора, па никада није дошло до тога, да нас наши суграђани са таким подлостима нападају. А са токорс српске државне гимназије просипа се такав гнусан отров међусобне заваде. Ми не знамо да ли је то пуста воља безочног Др. Молнара, или одиста озгоре се тако хоће. Доста тога било једно, било друго, таково делање не може уродити добрим плодом.

Гвоздена стрпљивост, а и схваћање значаја тога дана, одржала је наше бираче у миру. Ма да су роптали, ма да се у унутрашњости свакога вулкан комешао, опет се не дадоше повести од страсти, јер их и повереници преклињаше, да се само мирно и достојанствено понашају, јер ће само тако до победе доћи. Бирачи су слушали ма и тешким уздисајима своје ђенерале, па као што се нису никада у њином савету преварили, тако је и овом приликом било оправдано то поверење.

Колико је г. Бартал неправде и безобзирности у I-ом срезу чинио; толико је двапут Карло Виртер у II-ом срезу. Овај човек да је имао власт он би ваљда сваког Србина распорио, па да и не дође до гласачког стола. Њему Која и Коста, Миша и Михајило, Јован и Јоца итд. није свеједно, а тужан, одрастао је у српском крају.

Наши бирачи који већ од како је уставне ере, имају права, и који су гласали кроз толике године, те познати свима, били су одбијени заото што се дотичном председнику учинило, да му се године не подударају или ако није додао из чије је куће. Тражили су и длаку у јајету . . . да само лакше могу бираче од гласања одбити. Наши повереници у изборној комисији, имали су тако жалостан и тежак положај, да им се одиста дубоко поклонити морамо, кад су могли издржати и бранити се од насиља, које је на наше бираче чињено. И ми морамо и опет признати да је само њино енергично држање, да је закон у руци доводио страснике до свести, те су се уздржали сувише преких изгреда. А можда их је у печем бар уздржавало и то што су, не знајући број искупљених наших бирача мислили да су задоста одбили од гласања.

На вратима дворане намештени конштаблери, наравно Мађари. Сви који се ту у послузи и околини изборне комисије налазаху беху људи „мађарске партије“. Србин није нигде имао приступа.

Када су Цедлерови бирачи гласали, онда су руљом улазили унутра; а када су долазили Максимовићеви бирачи, онда су конштаблери само по 10 бирача унутра пуштали. Је ли, који незнајући отворио врата да уђе, то су конштаблери гурали и бубали, као да су они солгабирови; а грађански поткапетан, чије име већ томе личи, Грубер, шта за њега да кажем. Он се заиста понашао, да томе чину на срамоту служи. Гурао је наше људе и сто богова псовао. Заиста диван пример; а овамо сама капетанија издала је штампану забрану, да ће строго оног казнити који бога псује. Тешко држави и вароши да таки људи имају власт!

Председник је готово свакога бирача испитивао од Кулина бана; а то је била његова тактика, јер је тиме мислио наше људе уморити, јер кад с бирачи из унутарње и горње вароши гласање свршили, онда је Цедлер био у првом срезу са 250 гласова у напред. Избор би могао најдуље до 2 сахата по подне готов бити; али је сад последња на ред дошла Црвенка, де има преко 400 српских бирача, то је председник зато гласање протегнуо, да би се људима досадило, те да се разиђу — раден је дан.

Председник мисли једно, а наши бирачи друго, они веле: „Па сад управо да морамо три дана чекати, то ће мо ту у ходнику лежати, чекати, и нећемо се разићи. Не дамо нашег права и реда, нити хоћемо срамоте, па макар нам како било. Неће нас ти којекакви пробисветови надмашити“. И заиста ни један се човек није сместа помакао, док га не позваше да пође на гласање. Честит и племенити народ, ком је ретко пара, само када су му ваљане и честите воће.

Црвенка је пуних 6 сахата гласала, те претурила Цедлера са 110 гласова већине, поред свега што је председник силне бираче одбио.

У другом срезу или подсрезу, беху наши бирачи искупљени у порти код мале цркве, те ту на мекој травици у хладовини очекивали су абер, да их позову на гласање. Сваки је бирач савестно своју дужност чинио; али буковчани . . . они тек одоше први да покажу свима частан пут, и да оперу натурену им лагу. Наравно да смо их поздравили са громким „живели“!

У ловачком рогу искупио се сам „мађарске партаје“ пролетаријат, а особито чивутарија. Ови су непрестано били на сметњи нашим бирачима; председник очигледно не хтеде их упутити на ред само кад је ког „Раца“ могао да уочи, тог је истерао на поље. Тако је дао бирача Уроша Зурковића, честита и ваљана грађана сатворити, а само заото, што овај хтеде своје гласачко право да одржи, доказујући са пореском књижицом, да је он тај и да нема другог Уроша Зурковића; поткапетан Грубер стера га у проста аришта. Овако што не бива ни у варварској Турској само у Сомбору под председништвом Карла Виртера сомборског сина, који познаје народ, па за цело познаје и Зурковића и малте нису били школски другови, тако се што догодило. Наша домовина, наша крв, наш новац . . наши прапраоци овде становали и однеговали нас, па сад неки из света довандровани, бију нас, гоне затварају и глобе, није ли то богу плакати.

Наши прваци одмах оду Барталу и јаве шта се догодило. Г. Бартал нареди да се Урош Зурковић с места на слободу пусти.

Сад не признаје ни Виртер, ни поткапетан, ни стражмештер, да су наредили да се тај невин човек затвори. Сад изгледа, као да су га неки дуси затворили. Кад се овако што догоди у Сомбору, тужан шта се догађа у селима под солгама. Тешко теби српски народе! Но те мере нису ни једног српског бирача застрашиде, шта више сваки би радије тамо погинуо, него што би своје право напустио и своју заставу изневерио. И у подсрезу надмашили су наши бирачи са 76 гласова Цедлерове.

Срезови су изгласали, те сад председник одреди да ће се гласање закључити равно у три четврти на осам.

Цедлерова странка имала је врло јаку резерву; стога су они мислили, да ће им та заиста победу придобити. То је код невештих воћа врло добро средство, да и јачу непредосторожну партају изиграш и надмашиш, али је према нама извежбаним борцима на уставним мегданима то средство сасвим отрцано. Та резерва, пошто је председништво у њиховим рукама, имала је задаћу да гласа непрестано до заказаног времена тако, да наш бирач ни један не може више на гласање доћи; наравно да преживљене досетке немају ни дражи на успех. Наших бирача гласало је већ преко 800 ми смо дакле били са 186 гласова напред. Они су требали да тај број за један сахат сустигну и да га надмаше: то је било мучно. Брзо је председништво увидило, да смо их у тактици надмудрили, заото није имао кад отезати при гласању, већ удари на врат на нос предузимати бираче. То је опет учинило, да су се и наши бирачи, који се закаснише, и који свашара дођоше протурили и гласали, те тако беше непрестано нијање. Они ближе нама, а ми корак даље . . . они ближе . . . а ми полагано даље. Стигоше нас у првом срезу да је разлика била у 48 а у другом у 19 гласова. Њина су кола звјрала са свију страна да донесу и последњи мошус; ал тог више не беше нигде, кортеши им се враћаху са празним колима, са главама оборенима. Наступила је мртва тишина, јер се крајњи час приближивао. Тада из те тишине громко загрми са ходника један бирачки глас: „Живио Ника Максимовић посланик.“ Људи пренуше. „Победа!“ зачуло се опет са друге стране.

У часу потресао се ваздух од урнебеског „живио.“ На сред пијаце дуну свирац у гајде, и затили час на везло се широко, шарено коло. Весеље опште, геселье бујно. Мало даље, на другој страни удараше тамбураши у победну песму. Народ пониче као из земље „хиљадама људи“ жена и деце, прекрили широке пијаце, главе им се таласају, као богато родно влаће.

Међутим у варошкој авлији почеше цедлерови кортеши савијати барјаке и увлачити их у шупу. Перјаница све мање за шеширима. Трумбеташи обесише трумбете о клин; а добошари одвриуше добоше. Све покуњило нос те грде Бартала, што није све раце са солдатима растерао.

Раја сад ожиге, те заузимаше место у дворишту варошког дома, а бесна неверија нестајаше као восак испред огња. Ходници горњи дупком пуни мушког и женског света. Сви се ту измешали братски јер су сви загрљени једним победним одушевлењем.

На једаред појави се на ходнику изборни председник Бартал поред њега г. прота и остала комисија. Он махне руком на сакупљен народ, да га саслуша. Најпре мађарски а потом српски дрхћућим гласом јави следећи резултат: При данашњем гласању за посланика за угарски сабор добио је Јован Цедлер 757 гласова; а Др. Ника Максимовић 824 гласа, по томе изабран је Др. Ника Максимовић са 67 гласова већине за посланика.“

После те обзнане народ је био сасвим усхићен. Од громогласног „живио“ потресоше се и прозори на варошком дому.

Председник срп. нар. слободоумне странке г. Сима Бикар, оде одмах на својим каруцана, до изабраног посланика, да му у име бирача честита и да га поздрави. Сад обојица седоше на кола и пођоше у варошки дом. Народ је тако силан и многобројан нагрнуо, да се није могло кроз улице кретати. Стопу у стопу ишло се док се није дошло до места.

Ника Максимовић захвали се народу у дивној и значајној беседи. Наравно да се народ одазвао са усклицима радости. Сада се опет тај силан народ кренуо из варошке куће опколивши на густо кола де је седио посланик и партајски председник, главним улицама, певајући победне песме и у радости кличући, до посланиковог дома.

Ноћ је већ била наступила и народ се смештао у разне крчме да ту преноћи; ал најпре да се сад тек мало јелом и пићем поткрепи. Заиста диван призор, да од толико стотина бирача, не беше ни једног пијаног гласача. Напротив њихови су долазили тотално пијани, па нису знали ни на кога ће гласати.

Посланик је сад обишао редом бираче смештене у гостионицама и захвали им се још једном на поверењу, а уједно похвали њихово свесно и достојанствено понашање.

Међу тим велика Челиковићева дворана напунила се дупком мушког и женског српског света. Више их је стајало него што их је седило, јер не беше места за све.

Кад уђоше унутра Максимовић и Сима Бикар као из једног грла поздравише их присутни: „Живео посланик Ника Максимовић!“ „Живео председник Сима Бикар!“

По том настаде право српско весеље. Здравице су текле достојанствено и пуно значаја. Раздрагност је достигла највиши врхунац у људском одушевљењу. Па зар је чудо, кад се помисли на све што се претурити морало, док се до ове сјајне победе дошло. Још до сада не звадоше сомборски Срби за овакав мучан положај, за овако насилан поступак. Ал тиме веће признање и слава сомборским бирачима.

Овом приликом морамо изразити нашим варошким и једном градомеђском званичнику наше признање, што су у првим редовима гласали за народног кандидата и што нису били пасивни. Тиме су частно показали да су племениги синови свог народа и ове домовине јер нису дозволили, да им се срамно име народно погази. Овде није било питање о владином кандидату, већ о српском и мађарском. Тако је „мађарска партаја“ у свом органу „Бачка“ јавно ову борбу означила, те повикала: „Покажимо са избором мађарског кандидата за посланика, да је ова варош мађарска. Ко је год Мађар и ко мађарски осећа, тај ће гласати за мађарског кандидата.“

Ко је дакле осетио у себи ма једну кап српске крви, ма једну мрву српског поноса, тај је морао гласати за српског кандидата. Та ваљда нисмо већ јадне парије!

И заиста Срби су показали овом приликом без разлике, да Српство има у себи поноса, да су племенитог карактера . . . а то су баш и прави, че-

стити синови ове домовине. Јер онај, који је кадар у часу одрећи се свог имена (као Јуда) и своје крви, без начелно, тај је безкарактеран, врбов клин. Тај ће сутра дан исто тако изневерити и новопримљено мађарско име, те прећи онамо де му се виде бољи изгледи.

Имамо овде да прибележимо тројицу, који се одрекоше српског имена а то су: Петар Зака приседник сир. стола, Милош Жигић подкезатор и Стеван Уторник писар, сва тројица жупанијски частници.

Дакле и сам г. Петар Стојковић, који се потрудио на сабору да нам се у школе уведе мађарски језик, није хтео да гласа за таковзвану „мађарску странку", није хтео дати своје српско име. Али нек је просто „мађарској партији" са горњом тројицом, ми их радо испуштамо из свог крила. Ми ћемо заото опет бољи, достојнији и вернији синови ове домовине и устава остати, од оних, који своје име издаше, те којима је лако и све за своју корист дати. То ће време показати.

„Мађарска партија" реквирирала је све своје гласове и са стране. Многи званичници, који су међувремено били премештени, а имали су права овде гласати, морали су доћи.

Између тих реквириираних, нека је на дику! товаришанима и срезу, дошао је и њихов посланик Громон да гласа за мађарског кандидата. Дакле Срби товаришког среза, са јадним српским поповима, не стидеше се дати свога гласа човеку, који је Српство у Сомбору до готове пропасти довео, и који је ево одмах после тамо добивеног поверења од стране Срба, дошао да помогне у Сомбору Србе срушити. Говори се, да је он главом сломио старог Заку да погази са свим своје српско име.

Нека вам је светао! образ товаришани пред народом, а и свима другим Србима, који сте помогли подићи па висину човека, заклетог непријатеља Српства.

Тешко народу, који одгаја синове, што га се после стиде. Боље да се такови за рана прелију у туђину, бар нас не би срамотили, те оно што остане, па ма колико било, нек је чисто и племенито.

Сомбор се не може овом приликом потужити на своју децу, јер горња тројица, што се одрекоше српског имена нису сомборци.

Евала сомборским бирачима, евала српским мајкама што одгојише таку децу. Евала српским женама, које се својски заузеше, да им мужеви на биралиште дођу.

У вече смо имали један диван призор код Челаковића. Кад је посланик тамо дошао, онда ћерка овд. благајника занатлијске задруге Стевана Протића изађе пред пославика, пружи му диван венац, те му изговори стихове у жанру народном пуне усхита и лепоте. Посланик прими венац и захвали се трипут и до срца дирнут, красном дару женске руке.

При овом избору, као и свакад најгадније су се Јуде владале. На неколико дана пред избор почели су распитивати, је ли истина, да је др. Максимовић добио захвалу од париског друштва израјилћанског. И када се уверише, да је одиста добио, то онда сви изјавише, да је њихова дужност захвалнима се показати, те гласати за Максимовића, тако послаше „позив" у „Пешт. Журнал", де позивају Израјилћане да гласају за Максимовића ма да се не слажу са назорима.

Па шта би. Јуда продо Христа. Ни један једини није гласао за Максимовића, само је један био пасиван, а остали сви гласали против. Тамо им беше интерес. Право има Станојевић — Иштоција.

Још нешто. Мађарски партија била је тако сигурна своје победе, да су већ у напред дали начинити триумфна кола, коштају 280 фор., у која би се упрегнула четир мељова, разних народности, да се констатује химична амалгамација горње партије. Сад ваља чекати са колима три године; но дотични може их међу тим употребити да вуче на њима палидрвца из своје фабрике.

Не могу при крају да не поздравим свесне сомборске бираче, те да им не викнем: „Живили сомборски бирачи, живио њихов достојан заступник др. Ника Максимовић." ћ.

Избор Политов.

(Од једног пратиоца.)

(Свршетак.)

Кад то виде хитроноги Васика, ал он стаде војску растеривати. Али стоји војска не миче се, граничар је то научио. Васику је грозница спопала и мало му главу занела те опраља брзога улака, и шаље га Ковачици журно, да он јави брзојавом свима, да је Полит подлегао њима. А пандуре распослао међ бираче, да их силом кући растерују, кога грдњом, кога претњом, кога лепим обећањем, а ди то не помаже, пресним лагањем, да је избор свршен, и посао завршен.

Но је слабе вајде, од посла му луда, бирач стоји не разилази се. Сад Васика стаде гурат ударати, стаде грдит поче претит. И он ружи граничара, који на грудма рану носи, добивену баш за земљу ову, у далекој у земљи туђинској, и он гура граничара, чије прси медаља краси, којом владар јунака дариво. И за лошим госом упутила се гора слуга, ошујташева војска жалосних пандура, гура тура храброг граничара.

И већ да прекини стрпење у граничара, ал га мире, ал га блаже мудре старешине им њине.

И ту сопга криво рачунао. Мисли, сад ће бирач разићи се ал осећа народ сузу божију, што због њега господ сад пролива, те он свога места не оставља нити тражи икаква заклона, већ онако у оделу слабом стоји, чека што ће још да буде.

А гласање још једнако траје, вуче презес, не би л' народ отишо. Ал препајац поносито иде, њих три стотине и педесет девет сви рекоше као једно грло, да живи Полит-Десанчић наш посланик. И захори се громки усклик и понови што препајци рекоше.

У том искуцао седми час вечерњи, мутно небо мрак се ухватио, зар да застре чињена бездеља,

И већ презес заказује рока, да ће чекат још два сата дуго, који јоште гласо није, нека сада свој глас даде.

И одахну за то време српском срцу чика Тошином, изнађе бистро око М. Михајловића у протоколи старији, да је чика Тоша од крштења Тоша Максимовић а не Петар, као што га писар прекрсти, и даде му презес гласа и он и сада сагласи свој глас с гласом народа, као дотле што је чинио био.

Ал време лети, а гласова више за барона нема. Нађоше се силни на невољи, те презес са своја два доглавника стаде нешто преговарат, важно беше а журно беше, јер послаше хитрог коњаника у Ковачицу, да жицом пита старију господу у Бечкереку, шта да раде, којем да се приволу царству. И донесе им улак гласа, ал су гласи непријатни били.

Кад Васика ферман проучио, спусти главу, очи обори, те седе на зелену клупу уздишући судбу оплакивајући.

И пројурише и последња два сата и кад већ довукоше, што су још дотерати могли, а Полита надгласати не могоше, светише се силни оклевањем.

Ал је народ истрајан, па кад је дочекао до мрвла мрака, дочекаће и то мало. Но се презесу Хадфији неће да по закону и адету давном јавно и пред васколиким народом прогласи изабраног посланика, већ се повукао међу четир зида па ту у соби изјављује најпре на мађарском, за тим на српском, а по том презес друге комисије Дешко тумачи на романском језику резултат избора да је др. Полит добио 1393 а барон Николић 961 глас и по томе да је др. Полит изабран већином од 432 гласа.

Одушевлењу нема краја, свако се журио, да што пре доспе у стан послаников код чика Тоше, да буде први гласоноша. Но је врсни родољуб и честити трговац уздински Милорадовић по густом мраку и кањавом путу први дотрчао до стана посланикова и јурнув у собу једва што је само могао рећи: „Наша победа са 432 гласа."

Сад тек настаде у кући чика Тошиној, која је преко читавог дана изгледала скоро као нека апсана, права радост и весељу не би краја до дубоко у ноћ.

Кад је презес прогласио дра Полита за изабратог посланика, заискаше поверенници његови, да презес изда мандат посланику, пошто је и он сам у Уздину. Ал презес ни да чује за мандат. И мераде сутра дан сам посланик отићи на ноге Хадфији презесу и питати га, за што му неће мандат да изда, ал ни то не поможе, он оста при старом. При растанку обећа, да ће му мандат послати поштом из Бечкерека, но до овог часа још реч није искупио.

И тиме ја завршујем свој „пратилачки" извештај о самом току избора, који сам по невољи морао писати по чувењу. С тога молим поштоване бираче из уздинског среза, да не замере, ако је извештај не потпун и да не буде појединцима, који су за добар успех ствари радили криво, ако им имена нисам на јавност изнео. Нека им награда на њиховом труду буде помисао, да им је труд лепим плодом уродио.

М. Д—ц.

Политички преглед.

У погледу **спојења Крајине** има „П. Лојд" из Загреба од 24. о. м. брзојав, који гласи: „Противно гласу, који вели, да је спојење Крајине опет на дуже време одложено, тврде овдашњи добро обавештени кругови, да исто непосредно предстоји."

Речки одбор загребачког сабора усвојио је 23. о. м. извештај, како га је Мишкатовић саставио. Извештај је осам табака велик. Као што је „Уг. Пошта" извештена, мишкатовићев извештај вели за општине, које су ради Реке петицијоновале, да је од њих истина врло родољубиво, што воде толику бригу о добру домовине, али ни земаљски сабор, ни земаљска влада не требају њихова подстрека, па да знају, шта су дужни чинити. Извештај тај усвојио је истог дана једногласно и клуб владине странке. Извештај је 24. о. м. сабору поднет и сабор га је за петак ставио на дневни ред.

У седници **сабора Троједне Краљевине** 24. о. м. дао је заступник Видрић пре почетка дневнога реда у име независне народне странке изјаву, којом се ограђује против израза већине, особито израза заступника Рубидо-Зичија, као да опозиција расправу закона о изборном реду због заступничких дневница одуговлачи. Ако ће се, рече, заступници народа тако борити, онда престаје свака дискусија. Рубидо-Зичи изјави, да видрићева тврдња не стоји. Он је само рекао, да се и онако већ грдни терети земаљски предугим говорима само још више умножавају. У осталом говорник се понуди, да даде задовољштину, ако Видрић узиште. Тога дана претресена је изборна новела до §. 47. Важније исправке стављала је опозиција само на последњи параграф. Марјановић предложи на име, да се женама на том основу, што имају општинско право избора, тј. право избора општинских органа, — да им се даде право избора саборских заступника. Предлог му пак буде одбијен, а тако исто и фолнеговићев, који је на то излазио, да се уведе тајно гласање. Усвојен је пак предлог заст. Пејичића, који се тиче предузимања изборног чина. Јамачно је тога дана у вечерњој седници довршена расправа о изборном закону. За тим су дошле на ред интерпелације. Врбанић је интерпеловао, што се непрестано непокретности продају ради порезних заостатака. Бар. Змајић питао је, је ли истина, да ће се месеца августа на Реци отворити трговачка академија, и то у просторијама, у којима досле беше српско-хрватска државна ђимназија смештена; је ли влада на то пристала и је ли се постарала за друге згодне просторије, да не би речку ђимназију морала затворити. Фолнеговић је интерпеловао о мерама против винове уши.

Осим новипарских гласова о **римском „ходочашћу" римокатоличких Словена**, које на другоме месту доносимо, бележимо из тог чина још и то, да је римпапа 23. о. м., дакле на сам дан спомена Ћирила и Метода, примио словенске „ходочаснике", те их том приликом и поздравио. Поздрав тај, како га „Осерват. Романо" саоштава, има и своју политичку поенту, као што и само „ходочашће" није без политичког момента. Осврнувши се на историјски развитак римокатоличанства у словенским земљама, похвали Лав XIII. Словене, што се „непремено" држе свете столице. За тим опомене словенска племена, нек у слози живе, те препоручи „великом словенском народу, који је од вере отпао", нека „се опет уједини у католичкој правој", како „би Словени испунили велику богодану им мисију". Скромно жеље лепо је слушати са папиних уста, а да ће православни Словени изневерити своју „лепу веру свету", то је за цело скромна жеља, која има само ту рђаву страну, да ће остати пуста. „Ходочасници" су светом оцу папи однели и земних блага на дар, и то најземнијих, „звечећих", однели су му тако зване петрове паре (Peterspfennige), само што се баш нису особито показали са својим даром, јер величина истог не одговара величини Словена, него баш у право самих „ходочасника"; однели су му на дар 160.000 ф. Деветнаести век и римско „ходочашће"! Да грдна анахронизма!

Словеначки листови јављају, да се **међу словеначким и хрватским римским „ходочасницима" распра** изродила. Хрвати, на челу им др. Рачки, ишту, да Словенци потпишу хрватску адресу, што је на папу управљена; Словенци пак не ће то да учине, јер у хрватској адреси нема ни помена о словеначком народу. И бискуп Штросмајер покушаваше, да приволи једну словеначку депутацију, која му дође у посету, да потпише хрватску адресу. Словенци ће јамачно самосталну, засебну адресу поднети.

Закон

о изборном реду за сабор краљевина Далмације, Хрватске и Славоније.

(Наставак.)

§. 18. Имена изабраних изборника има одбор (§. 15.) по довршеном избору на биралишту прогласити, затим изложити начином прописаним у §. 11. и прогласити тродневни рок за приговоре против изабраних изборника, а уједно последак избора уз прилог листине бирача и изборнога записника приопћити одбору за решавање рекламација. (§. 13. б.)

§. 19. Приговори против изабраних изборника односно против изборног чина, имају се поднети општинском поглаварству по пропису §. 12. у року од три дана.

§. 20. Рекламацијони одбор има свеколике приговоре како против непосредних тако и против бираних изборника решити у року од пет дана, рачунајући од дана поднешене рекламације, те одлуке своје, чим постану правомоћне, у изборним листинама провести.

§. 21. Решидбе имаду се образложити, те неодвлачно у писменом отправку доставити дотичним странкама.

§. 22. Против решења одбора може дотичник призвати на кр. сто седморице У призиву могу се навести и допринети нови докази.

Призив ваља уложити писмено или устмено у року од пет дана, рачунајући од дана доставе одборске решидбе.

У градовима улаже се призив код градскога поглаварства, у општинама, уређеним према чланку XVI.: 1870., код поджупаније.

О устменим призивним пријавама има се списати записник.

О свим призивним пријавама води се точан попис.

§. 23. Градска поглаварства и поджупаније имаду неодвлачно предложити призиве уз одборску одлуку и нужне прилоге непосредно кр. столу седморице.

§. 24. Кр. сто седморице решава призиве у сенату од три члана.

Сенату председава председник или најстарији већник стола седморице.

Као чланови сената могу се призвати и већници банскога стола.

§. 25. Сенат одлучује с искључењем сваког даљега извида у тајној седници апсолутном већином гласова.

Свиколики призиви имаду се решити у року од 8 дана.

§. 26. Решидбе имаду се образложити, и у писменом отправку безодвлачно доставити области, која је призив поднела.

О решидби стола седморице имаду се безодвлачно писмено обавестити призивачи.

§. 27. На темељу решидба кр. стола седморице има рекламацијони одбор исправити и коначно установити листину непосредних и изабраних изборника.

Ако буде избор бираног изборника проглашен неваљаним, има дотична скупина бирача у року од 8 дана накнадним избором изабрати новога изборника.

Гледе овога избора ваљају прописи §. 15—22

Но избор овај не пречи, нити да се коначно установе изборне листине, нити да се предузме у то време падши избор народнога заступника.

Чим овакав избор постане правомочним, уврштује га рекламацијони одбор накнадно у изборну листину.

§. 28. Изворнике листина непосредних и бираних изборника, потписане од рекламацијоног одбора, имаду чувати начеоници општина, а оверовљене преписе истих имаду градска поглаварства поднети кр. владиному оделу за унутарње послове, остала пак општинска поглаварства поджупанији.

§. 29. На темељу коначно установљених листина имаду поджупаније саставити листине изборника за сваки поједини изборни котар свога подручја, те их у оверовљеном препису поднети кр. владином оделу за унутарње послове.

Ако пак која општина или део општине спада у изборни котар друге поджупаније, имају се изборне листине ове општине или дела њезинога приопћити дотичној поджупанији.

§. 30. Овако састављене листине јесу сталне и могу се променити само путем ревизије, која се сваке године обавити има, за тим накнадним избором (§. 33.) и напокон новим избором изборника, који се сваке треће године предузети има (§.31—36.)

(Свршиће се.)

„Ходочашће" у Рим.

Поводом познатога овога „ходочашћа" у Рим донесоше готово сви немачки листови аустријски на уводном месту чланке, посвећене смеру овог путовања. Ма да се приређивачи „ходочашћа" труде доказати да прави узрок и повод путовања у Рим лежи у благодарности, што је католички Славени осећају прама Лаву XIII. услед наређене прославе Ћирила и Метода, ипак вас остали свет исповеда, да „ходочашће" ово имаде свог дубљег, политичког смисла. Тако стара бечка „Пр." у свом 174. броју пише: „Сутра искупиће се у Бечу славенски ходочастници из Чешке и Моравске, Галиције и Познанске, да одавде заједнички наставе „ходочашће" у Рим. У Трсту састаће се са Југославенима, којима је опет претходио бискуп ђаковачки, да у седмобрежном граду земљиште за њих приуготови у толико, у колико то околности изискују. Јавно се већ навађају смер и циљ пута у Рим, јавно се разгласује гесло: уважање славенске литургије. Не би се преварили, кад би хтели веровати, да је римско ходочашће спонтана изјава; на против, оно је тек закључак читавог низа расправа, оно треба тек само спољашње да документује, што је већ давно свршена ствар. Међу булом „Grande munus" и познатом посланицом бискупа ђаковарског постоји веома тесна свеза; кад је папа надовезао на булу Јована VIII., којим се употреба славенског говора свечано допустила при католичком богослужењу, то му није могло остати тајном, да је тиме дао лозинку великом покрету а посланица бискупа ђаковарског била је адреса католичког Славенства на престони говор славенофилског папе. У престоним беседама и у адресама развијају се програми, а како у енциклици папе Лава XIII. тако исто и у посланици Штросмајеровој налазимо главне потезе правог програма."

„Ми само не знамо докле су већ доспеле расправе, у колико је курија одлучна да учини концесије Славенству; сигурно је, да се неће застати при теоретичким концесијама у енциклици „Grande munus," но да сада у истину треба остварити начела св. Ћирила, која по Штросмајером инспирисаним прогласу дра Рачкога значе јединство цркве, заснована на столици св. Петра и поштовање народносних особина у оквиру те цркве."

У овој ствари посвећеном чланку пише „П. Л." међу осталим: „Никола I. (папа римски) позва Ћирила и Метода пред црквени суд, Адријан II. његов сљедбеник примаше их краљевским почастима. Никола I. држао је браћу за агенте језичника Фотија, славенску службу, што је они уведоше, за продужење схизме; Адријан II, на против одобравао је њихову мисијону акцију и допустио је сла-

венску литурђију. Једна мисао чини лако мост од једне хиљаде година у другу, те кад узмемо на око ову мисао славенске литурђије, онда долазимо поступно од Ћирила на Ђорђа Штросмајера, од Николе I. на Пија IX., од Адријана II. на Лава XIII. Ђорђе Штросмајер био је тај, коме је од вајкада као идеал лебдило пред очима обновљено уважање славенске литурђије а у тој његовој тежњи лежи јамачно кључ оним многобројним инконзеквенцијама, што их пребацираху бискупу ђаковарском. Двоје је хтео а хоће и данас Штросмајер тиме да постигне, једно као католички бискуп а друго као хрватски патријота; једно је унификација грчко-славенске и католичке цркве, друго је осигурање језика малих народа тиме, што ће се њихов говор учинити црквеним језиком."

„Б. о. Н." пишу следеће: „Кад папа покушава да под заставом светитеља Ћирила и Метода мобилише један део католичког славенског света, онда то по нужди мора бити од двојаког дејства. Тиме се без сумње забија јак клин у панславенство. Праве панслависте, Аксаков, Катков, Муравјев, грофица Антоњета Блудов и Бушанов, исповедник покојне царице, били су сви врло добри православни, и њима је заиста исто толико а можда и још више стало било до тријумфа православне цркве, као и до тријумфа „великославенске" идеје. Ови људи, који су до скора навикнути били на неспречавано освајање, наилазе сада на отпор: Рим ће Москви конкуренцију чинити. На југоистоку пак где је међу православним и мухамеданцима католицизам био осуђен на потпуну пасивност, ступиће овај више напред и покушаће, да својој снази јачег и непосреднијег израза даде. Привидно опште славенска светковина, ипак је из Рима приређена светковина Ћирила и Метода по својим тенденцијама противпанславистичка. У Цариграду а и у Москви немају узрока радовати јој се. Она је удар како против руских правоверника тако и против турских неверника."

О истом предмету изјављује „Б. н. Т." следеће: „Руси су огорчени те се жесте, што им је хрватски бискуп поцепао идеално славенско јединство, а патријарх московски неће заостати својом ватреном анатемом. Али у Риму замахивају истим оружјем и при светковини славенских апостола обновиће се стара борба међу римском и грчком црквом. Панславизам имао је до сада на себи грчко-православно обележје, ово обележје припада овоме панславизму. Али зар не може бити и другог панславизма са римско-католичким обележјем? Били су то језовите, и то у првом реду пољске а за тим и неке руске језовите, које су већ пређе о томе сневале и писале и које су њима својственим начином за то пропагандисале и сплеткариле. Русију покатоличити, славенски живаљ ујединити у католичанству и цео овај свет ставити против ђерманског света, који је у две трећине потпао протестантизму, — то је заиста велика идеја, која је способна оковати како најјаче световњачко тако исто и најживље свештевичко частољубље. Руси говоре за папу Лава XIII. да је он прихватио ову идеју, а пошто велико славенско „ходочашће" у Рим полази из Аустрије, то ће најзад у Москви окривљавати Аустрију, да она сама распростире панславизам, да се Аустрија ставља на чело римско-католичког панславизма, док Русија стоји на челу панславенства грчко-православног...

Задње је одиста истинито и правно и стварно. Што се пак Аустрије тиче ту моментано стање наше унутрашње политике даје доста који повод мишљењу, као да би ствар заиста тако стојала, као да би се дао измајсторисати неки „славенски позив" Аустрије."

„С друге стране Литаве тамо је опет бискуп Штросмајер, тамо су Хрвати, који су испуњени и задахнути овим истим „славенским позивом" Аустрије, и у Бечу и у Пешти имају разлога да о овоме премишљају. Где се сада још мисли и говори о аустријском позиву Аустрије? Ово је пак дубоки политички смисао ове религиозне манифестације, што ће мо је данас видети поред нас проћи, овог шареног и разноликог ходочашћа у Рим, што из Беча полази. Почиње се практично развијати римско-католички панславизам, пошто му је већ из раније у књижевности пут приуготовљаван, те ће се доспети дотле, да ће се конструјисати „славенски позив" Аустрије. Православни славенски свет и то не само руски, већ и онај на балканском полуострву, који се наше политике у главном и тиче, постаје узнемиреним а религиозне идеје имају на истоку јоште моћ фанатизма."

„Н. сл. Пр". пише о „ходочашћу" међу осталим: „У очима некојих људи испуњава наша држава, наша династија само онда своју дужност, кад служи смеровима римске курије. Ови политичари хтели су у своје време задаћу Аустрије у Италији и Немачкој само у потпомагању малих државица, у реакцији и у влади цркве гледати, и приуготовили су нам тешке поразе. У југославенским земљама имаде много њих, који мисле, да Аустрија као славенско-католичка сила сада мора употребити своју пропаганду и своју материјалну моћ прама Русији и православном Славенству, њима је и ходочашће у Рим добродошло као демонстрација католичког Славенства. Они гледају у окупацији Босне и Херцеговине, којих је „бови врисак" Аустрија саслушала, тек један корак, тек почетак дуготрајне акције, које би задњи циљ латинизирање и покатоличење источних земаља било, па макар се то и помоћу железа и крви спровести морало. За њих је цар аустријски „латински цар", који моћ својих наследних земаља треба једино да употреби на то, да прошири моћ католичке цркве, уплив и обим хрватског језичког елемента и да себе, своју државу и житељство јевропске Турске стави у стање, да могу предузети борбу против православне цркве и Русије. У колико су мања она средства, што их ово мало хрватско, католичко житељство овако значајној борби на расположење ставити може, у толико су веће аспирације ових нејасних духова, којима владају једино религиозна и народносна мржња. Нико не зна рећи, на који су начин одгајивани ови назори од бркатих францишканаца и других католичких свештеника у окупираним земљама — које су сада добиле потпуну дијецезанску организацију, католичку митрополију и умножење намастира — једино из благодарног поштовања прама царској милости и дивљења прама царевој власти.

Толико је пак сигурно, да такови назори постоје, да они из суседних католичко-славенских земаља нову рану добијају, да је Штросмајеру, који сада носи назив владике сремског и босанског, досуђена велика улога у тим утопијама и да римска курија, којој је вазда потребна световњачка десница, да помоћу исте своју моћ прошири, пошто сама нема никакве материјалне моћи и јер су јој вазда потребни били разни Филипи и Фердинанди, жуди за тим, да грчки крст потисне католичким, и да унутарње околности у Аустрији многог нутка да следи таковим маштама, као што то изгледа да неко извесно и сигурно осећање говори југославенским агитаторима да је сада настало њихово доба. Израз овог осећања је ходочашће Славена у Рим, који се на једну реч уједињише од Прага до Котора.

Разуме се по себи да би овака пустоловна политика државу из свог положаја покренула и уздрмала, да би је нагонила на пут револуционарне пропаганде, да би јој донела непријатељство народа и земаља неримокатоличких: Романа, Срба и Бугара и да така политика ове народе тако рећи на силу гони у наручје свете Русије према којој би ми у овој изазваној борби за веру сигурно подлегли — истина снабдевени са утехом од стране римске цркве."

О истом предмету пише „Голос":

„Путовање католика разних славенских народности у Рим заслужује само у толико пажње, у колико се приређивачи истога завлаче под плашт славенске солидарности, и ову код католика сасма обичну екскурзију као неку ствар представљају, која је по будућу судбину славенских племена тобож од особитог значаја. Није вредно опровргавати ову глупост. Ако западни Славени нису нашли ништа друго, на основу чега би могли засновати славенску солидарност, до религију, онда то доказује или да међу Славенима нема солидарности, или да још несу пронађени путеви за ову. Историчка искуства славенских и неславенских народности показала су, да је уважање религиозног принципа као неког фактора уједињења свагда одвело потпуном раздвојењу. Сам чин „славенског путовања" у Рим служи пак као јасни одговор источним основатељим славенског јединства и помоћу религиозног принципа. Није давно, како је Аксаков онако ораторски покушао убедити Чехе у особито моћу старочешке странке, дра Ригера, да напусте католицизам, а сада исти ти Старочеси приређују „ходочашће" у Рим! С обзиром на ову тако непомирљиву неслогу међу представницима славенског јединства на религиозним принципијама није ни најмање тешко закључити да је много што шта некористно, на чему је до данас ово јединство почивало!"

С обзиром на овде теку главним цртама обележен садржај римском путовању посвећених чланака дотичних немачких листова, донесоше и „Нар. Листи," орган младочешке странке чланак, у ком — рефлектишући на у поменутим чланцима изнесене мисли — пишу: „Јучерашњим даном остварен је пут „католика славенских" из Аустрије у Рим. На 700 суделача, међу њима до 200 Чеха и Моравца отишло је јуче, 15 тек. мес. засебним влаком из Беча према талијанској граници. На челу им налази се арцибискуп Шембратовић, опат Штулц, пољски великаши Јаблановски и Борковски који непогрешимом папи носе свту од 10000 фр, у име такозваног „петерспфенига."

Споменемо се на оно путовање ултрамонтанаца у Рим почетком година седамдесетих а за време папе Пија IX., где су свештеници и из тако мале земље, као што је Белгија, приводили посланство, које је бројало до две хиљаде душа, — онда овај пут не можемо назвати правим походом; демонстративан пут овај још више губи тиме, што се у редови путника на име, из народа чешког, не налази никаквих значајних особа, што тамо нема никога о коме би се могло рећи, да је представник народа чешког. А ту околност износимо пред очи наиме нашој браћи Србима, Русима, Бугарима, у опште свима православним Славенима, који с пајмљивом осетљивошћу и с разложном огорченошћу гледају на ову римску агитацију у нашим земљама, од почетка њеног. Нека се сете оних племена и мужева, што су пре 14 година били учесници пута у Русију и нека их сравне са суделовачи овог аустријско-славенског путовања у Рим. На први поглед мора им то јасно бити, да то, што овог часа у Рим иде, није никако посланство чешког народа, већ на просто скуп људи разних назора, који нити у целости нити као поједини немају ни најмање права да пред столицом папином зборе у име чешког народа илити буди које странке овога. Та господа што с господином Штулцем кренуше пут Рима, могу говорити ли у своје име или највише у име овдашње католичке политичке касине, — више ни за кога. Народ чешки није им дао нигде никакав мандат, он није ни једног од оте господе опуномоћио на буди какову изјаву, какав договор или савез — народ је чешки управ сасма игнорово ово подузеће клирикалаца. „У нас је након проглашења пута у Рим исто тако мирно као и пре тога," констатовао је 7. тек. мес. сам орган Ригеров, „Покрок": „Нигде нисмо могли приметити да је чешком друштву некако много стало до ове ствари."

Орган Младочеха навађа напред наведено место из чланка „Беч. Тагб." те завршује: „Из овога даје се веома тачно увидети, коме наши клирикалци служе са својим путовањем у Рим. Главни непријатељи Славенства извлаче своју корист из нове невоље рода славенског. Богобојажљиви путници ови већим делом немају ни појма о томе, за кога делају. Опет жалосна заслепљеност Славена самих принаша оруђе за обарање сопственог бољитка им. Зар овој судбини нашој неће никада краја бити?!"

ДОПИСИ.

Вршац, 1. јула 1881. п. р. Свршило се, јер коцка је пала како народ, како свест хтеде. После толико-годишњег мамелуштва ево смо у стању и оцовицијону победу да јавимо са изборног мегдана.

Свак живи, који је имао здраве уши и очи, могао је ту победу предвидити већ из импозантне манифестације, која се у недељу пред избор у виду заједничког срп. нем. збора одржала. Само владина странка — владин кандидат, који се ослањао на грубу силу и на варљив рачун својих већ познатих делија-кортеша, да ће са српске стране најмање 350 бирача за се задобити — могли су у свом заносу невидети свој предстојећи грозан пад.

Но да идемо по реду, да не би изгубили из вида можда које знатније појединости. — Зором у среду, лицем на римски Петров-дан (да лепог имен-дана, што га г. кандидат доживи!) беше у свима сокацима жива врева а пијацом главном куљао је гомилама свет. Наши земљеделци мора им се признати, е су се показали као ваљани људи, беху тако рећи сви на окупу са осталом браћом у и пред кафаном код „Јелена." Пред 7 сахата дођоше и Немци-оповицијонари у компактној маси, те тако поздравивши се брацки са Србима одоше у највећем одушевљењу све до једнога на биралиште, пред мађистратом, пролазећи и поред стана владиног кандидата. Видећи такав сложан спровод требао је то г. Хофбауеру већ бити довољан миг, да не тера без невоље и у невреме веца, јер ће за сигурно истерати курјака. Али шта ћемо, кад га је заноС, да ће по што по то изабран бити, са свим смео па и мишљење му одузео.

Код мађистрата већ беху постирани хусарикоњаници а капија затворена, на против с друге стране не беше свега тога — јер тамо гавдоваху г.г. силници тога дана Хофбауеровци, којима беху и незаконита средства дозвољена, само да се до жељене цели доћи може, — па све ваман! морао је и нехотице прокукати Васа Токин већ при почетку избора, кад је увидио своју „велику" партају, са којом се дан пре хвалио, да ће од њене „величине и јачине" задрхтати „немоћна" оповицијa. Али смо се грозно преварили, Васо, је ли? Али за то ти је ово и последње диханије било, јер ти не поможе ни претња ни пијанка јер си нула међу нулама и с тим — basta.

Тачно у 9 сати отпоче код две комисије гласање, пошто је у 8 сати изб. председник г. Св. Пеша објавио бирачима обе кандидатуре и рекао да ће се на сваку капију по 40 бирача унутра, односно на гласање по 10 бирача од обе страчке пуштати.

Но тај ред — пуштање у мађистрат — само је код Гречакове странке силом бајонета одржаван, док је с друге стране слободан улазак али само њиховим људма био. При гласању пак чинише сваки могући притисак и док су од Гречакових по 2—3 пуштани да гласају, гласали су дотле код владине странке 20—30. Тим се поступком ишло за тим, да се утуче воља и стрпљење код опозиције, како би се дугим чекањем уморени разишли; али се господа само тако у рачуну преварише јер ни један се с места не покрену, па ни онај што је већ гласао. Та на сваком кораку, за сваки чин и помишљај сустигао их је грозан пораз, да се неће дуго времена моћи равабрати, па ни г. Хертеленди, који нув то трпи пораз за поразом, почев са Увдином, Вршцом а завршив са Вел. Бечкереком. Да ли вам је господине такво наседаније по вољи?

Разуме се, да је тим начином и реченим поступком увек владин кандидат био у већини, што се наравно није чудити кад се једни пуштају а други не, тако да је око 11 сахата, као што чујемо са 200 гласа у напред од Гречака одскочио био и тада је сам г. кандидат изборном председнику саветовао и предлагао да заврши гласање и да једним „coup de main-ом" њега, слатког, за изабраног посланика прокламује не вермајући што толико стотина присутни бирача још гласање не пређоше.

Да се отме бирачима законо право гласања — то и ништ мање предлагао је г. градоначеник као кандидат, не обзирући се, да се тиме гази највећа светиња — закон, да се одатле и крвави сукоби родити могли, којима би последице не догледне могле бити и то све само ради задоволења своје опаке обести. И то је чувар реда и поретка и тај човек сме још поверење код вршчана тражити. Та то је гнусно, да гнусније не може бити. Но хвала овом приликом изборном председнику, што је имао чист преглед ствари и што је рачунао са спољашњим народом чији је син и он, те је преко те красне „жеље" још краснијег кандидата на дневни ред прешао и вршио даље своју законити дужност.

Пред подне, као кад се праве „Staatsvisite" погнутим главама стиже једна мала црна чета бирача и богу „оданих" људи правцем Хофбауерцима и то 8 Mann hoch. Иста чета састојала се из наших „душепопечитеља" и три „народна" учитеља под водством влогласног проте Филипа и опет се не стидише издати и продати свој народ — своју паству, угледајући се на Јуду Искаријоцког.

Тога ради нека их је стид и срам за тако дело, а тебе Вршцу може човек само сажаљевати, што те је вао удес баш морао „ешперешима" а не Христовим ученицима и следбеницима обдарити, којима је цеп прва а народ — тај патник — деведест девета брига. Но да их се манемо, шат се и народ њихових брука кадгод сети и дуг им са заслуженом каматом потпуно врати.

И та чета црноризаца, као да беше уједно и изданак Хофбауерове партије, јер од 1 сата по подне поче иста сустајати приметно и већ довозише своје колма, но и ту се прилично преварише, што неки од придошлих, показаше се при гласању да су — оповицијонари. Од тог доба а особито од 2 сата растијаше све већма број гласача и гласова за Гречака, тако, да је до пола пет сати достигао већину од 133 гласа док за Хофбауера ни кров читав сат да се ко-год видити даје, а за Гречака још стотинама бирача на гласање чекају. Тада достиже код владине странке узмуваније кулминацијону тачку и видећи се г. кандидат у невољи и да не би дочекао још веће бруке при обави резултата одступи од кандидатуре бајаги — да се детету име даде — што су се при гласању неке неуредности дешавале. Кисело грожђе, — па сад му је неуредност некаква крива, кад је читав апарат и изборни акт у руке његових присталица био.

Тим наравно беше и избор завршен и око 5 сахата буде г. Карло Гречак за изабраног посланика сл. кр. вароши Вршца уз бурно и дуготрајно одушевлење присутне масе бирача и небирача прокламован.

Завршујући још да наведемо, да су за Хофбауера свега 70 Срба и 324 Немца а за г. Карла Гречака 250 Срба и 277 Немаца гласали, дакле свега 921 бирач, и по томо још преко 900 бирача нису своје право могли употребити.

§.

Ириг, 25. јуна. Пре некога времена, јавили смо, да се наши калуђеровци спремају да дочекају „администратора" Анђелића. Оно, што нисмо могли да претпоставимо, то се данас обистинило. Владика Анђелић долази у Ириг на Петровдан, да продужи своју познату каноничку визитацију.

Овоме кораку његовоме ми смо се надали, али нисмо се надали, да ће црквени одбор тако ниско пасти у своме схватању и да ће се избезумити да прими одговорност за спремање дочека на своја слабачка плећа. Одбор хоће сјајан дочек? Шта то значи? То не можемо да разумемо, да одбор може бити самовластан без икаква одговора црквеној скупштини, те по томе ни његов рад око дочека не може бити општи израз оданости према владици. Јер скупштина је у својој јесенашњој седници закључила, придружити се представци новосадске и осталих општина, којом је захтевала, да се сабор савове, који би овом нередовноме стању на пут стао. Поступак одбора стоји у противности са мишљењем скупштине, која има да иште рачуна за његова дела. Ми се надамо, да ће наши скупштинари потражити одговора од председника и осталих одборника, којих је свега 4 присутно било, те не беше ни довољан број, да се правоваљан закључак донети могао, и да ће скупштина осудити сваког онога, који је био учесником таког закључка, који срамоти прошлост нашега места и који каља образ и поштење свесна и уворита грађана.

Од познатих присталица г. владике не можемо ништа друго ни очекивати, али се чудимо независним људима, трговцима, који немају основана разлога, да пале тамјан и да буду скутоноше туђе замисли, јер њиховим интересима не смета да јавно очитују своје наворе, а то је и био разлог, што је при организацији црквене општине узет обзир на наш трговачки сталеж, те је њима

ИДЕ ДОДАТАК.

Додатак „Заставе“ к броју 98.

поверена управа, да они као слободни и независни људи истрају на бранику за право и интересе нашега народа, што други нити би хтели, нити би могли учинити. Па баш зато би ваљало да скупштина позове одбор на одговор и да му своје неповерење изрече, како би сачували се, да наш млађи нараштај не буде мекушац и људи онака карактера, него да достојно пођу ставом наших честитих предака.

Из темишварске епархије. Ових дана дошла нам је до руку позивница на неку свештеничку скупштину, која ће се 30. јуна о. г. у 9 час. пре подне у Турској Кањижи држати, наводио ради саветовања, како ће се црква избавити из садањег свога кобног положаја и т. д.

Позивница та потписана је од познатих противника наше црк. автономије, а наиме од Мите Предраговића, пароха куманског, Лазара Авуцког, пароха ново-бечејског Светозара Миленковића и Милоша Рајковића пароха врањевачких. Осим ових, чудити се морамо да налазимо тамо и имена Дине Павловића, пароха ново-бечејског и Младена Боберића, пароха врањевачког, који су до сада свагда у обрану срп. црк. автономије стојали.

Ова скупштина, судећи по сазивачима, као да ће бити опет једна стрела, наперена од стране свештеника неких против црк. автономије наше.

Па нашто иза леђа сазивати такову скупштину ако се добро мисли цркви и народу? Зар није поменутих свештеника дужност била држање такове скупштине обзнанити предходно дијецесану епископу своме, означити му предмете саветовања и умолити га, да он такову скупштину са циркуларем у средини својој у Темишвару сазове? Као што чујемо нису сви, но само извесни свештеници позвани.

Оволико за сада знања ради. ???

Књижевност.

Историја књижевности словенских народа. (Geschichte der slavischen Literaturen von A. N. Pypin und V. D. Spasović. Nach der zweiten Auflage aus dem Russischen übertragen von Traugott Pech. Autorisirte Ausgabe. 1. Band Leipzig: F. A. Brockhaus. 1880.) 8. стр. X. 586. Цена 11 марака (6 фор. 60 кр.).

Руски оригинал овог немачког превода оцењен је у нас Срба, у „Српској Зори“ за год. 1879. бр. 2. и то од врло позванога писца, г. Стојана Новаковића, и у „Побратимству“ од г. 1881. бр. 3. 4. 5. 6. (још недовршено). Прво је реферат на I. свеску; друго опширна и оштроумна оцена на свеске, које су до сад угледале света. С тога се ми и нећемо упуштати у специјалну оцену тога дела, него смо само ради, да овај немачки превод прикажемо публици нашој, поглавито пак онима, који руски језик немају у власти а опет су ради упознати се са самим предметом. Да књига та заслужује не само пажњу, него и сву наклоност нашу, није ваљда нужно ни спомињати, јер дело од тако огромне важности и тако великог замашаја носи већ у себи онај узвишени тип, пред којим се свако дубоко поклонити мора.

Немачки превод руског оригинала израђен је мајсторски, с минуцијозном пажњом и за цело с оном љубави, која правог научењака већ по себи к таквој књизи привлачити мора. Преводилац, г. Траугот Пех, лужички је Србин, а и референту још из бављења његова у Липском лично као вредан и скрох научан човек познат. Још ако додамо, да је г. Пеху (нашем свету познат особито са накнадничке књижарске фирме „Шмалер и Пех“), при трудном му раду, и саветом и делом при руци био г. А. Лескин, професор словистике на липчанском свеучилишту, онда можемо тај превод с чистом савешћу публици нашој препоручити.

Немачки часописи, у којима је донешен реферат о том делу, пуни су хвале не само што се дела тиче, већ и што се односи на сам превод. Тако, да споменемо само важније часописе, спомињу га Јагићев „Archiv für slavische Philologie (V. 2); Царнкеов „Literarisches Centralblatt“ (1881. 10.) „Magazin für die Literatur des Jn-und Auslandes“ (1881. 12.) и др. мн.

Читаоцима „Српске Зоре“ и „Побратимства“ познато је, да ће цело дело изнети три свеске. У првој свесци садржај је овај: Увод, I. Бугари, II. Јужни Словени (Срби, Хрвати, Словинци), III. Руски народ (Малоруси). У другој свесци, која је и у немачком преводу под штампом, биће књижевност Пољака, Чеха и (Словака), балтијских Словена (и лужичких Срба); за тим долази посматрање о словенском „ренесансу“ и регистар. У трећој свесци биће књижевност Руса.

С овим завршујемо наш реферат, који смо већ одавно требали донети, са жељом, да такво дело, као што је „Историја књижевности словенских народа“ што живља одзива у нас Срба народ.

нађе, јер је те врсте ретка књига, која се с овим сравнити даје.

У Новоме Саду на Ивањ-дан 1881.

М. С—ћ.

Вести из народа.

— Из **Сентандрије** пишу нам:

20. јуна о. г. одржан је свечано у саборној сентандрејској цркви блаженопочившем патријарху нашем Прокопију после торжаствене литурђије уз звоњење на свима шест сентандрејским црквама шестонедељни парастос, на ком је његова преузвишеност високопреосвећени дијецезан госп. епископ наш, Арсеније Стојковић, са још пет свештеника чинодејство вао.

Нови Сад, 28. јуна. Саборски одбор завршио је седнице своје 26. о. м. пошто је обавио све текуће послове своје и донео велеважне закључке о сазиву ванредног састанка саборског на дан 15. (27.) септембра о. г. о којима доносимо извештај на другом месту листа. У овим седницама учествовали су: др. Максимовић, др. Илија Вучетић, Светозар Поповић и Каменко Јовановић. У прве две седнице учествовао је и прота Бранковић, који је за тим отпутовао у Сомбор, да присуствује тамо на испитима приправничког завода. Пододбор саборског одбора поднео је у последњој седници своје извештаје са предлозима за одлуку о сазиву сабора, о потврђењу администратора за време седисваканције и о одредби хонорара му од 24.000 ф. На основу овог извештаја донео је саборски одбор у погледу потврђења администратора ову одлуку: „Саборски одбор стојећи и сада на становишту обележеном у одлуци саборског одбора од 19. (31.) декембра 1879. бр. 2. узима овај отпис на знање те приступа своме даљем раду, остављајући сабору самом, да у овом питању своје одлуке донесе.“ У погледу пак хонорара од 24.000 решио је саборски одбор, „да уг. кр. министру богочасти и јавне наставе са представком саопшти на закону основане разлоге, из којих саборски одбор не може одговорити у одпису од 13. јуна о. г. стављеном позиву са том молбом, да г. министар сходним путем и начином поради, да се на основу декларатории наименованом администратору декларатории одређени паушал и дневнице издају.“ По декларатории има администратор 300 фор. путног паушала и 12 ф. дневнице. О свему томе донећемо у идућем броју опширнији извештај.

— За данас је била заказана главна скупштина друштва за српско народно позориште у Новом Саду, но како се није по уставу довољан број чланова искупио, није се могла скупштина одржати. За држање скупштине пак нужно је само 15 чланова друштва, осим чланова управног и позоришног одбора, којих у Новоме Саду има 24 и на страни 12.

— На Иван дан после подне искупиле се на трећу одборску седницу чланице добротворне задруге Српкиња Новосадкиња под председништвом начелнице јим гђе Софије Дунђерске. Кад се записник од последње седнице одоставерио без поговора, поднела је благајкиња гђа Јул. Радовановић писмен извештај о погодишњем стању благајне задружне из кога се види, да има до сада 185 редовних чланица и 23 подпомажућа члана и чланице. Од редовних чланица уплатило је целу годишњу чланарину њих 63, само 7 чланица нису уплатиле биле чланарину за прве по године, а остали су сви за по године уплатили. Од подпомажућих редовних чланова и чланица утекло је 225 ф. 50 н. добровољна прилога; те по томе, кад се одбије до сад проузроковани трошак око склапања задруге од 94 ф. 34 н. види се, да има у благајни готовине 678 ф. и 2 дуката, које је уложено у овдашњу задругу за међусобно помагање и штедњу на приплод. — У овој седници је приложила одборкиња гђа Софија Јевтић 2 дуката као добровољна прилога за резервни фонд што је с благодарношћу примљено, а у свези тим опуномоћена је благајкиња, да све дукате, што ова задруга има, промени у текући новац па с остатим новцем уложи на приплод. У седници овој пријављене су и примљене за нове чланице гђе: Катарина Мијатовић, Драгиња Прица, Јованка Дерра (Ананијина) и Јелена Алексић, и умољена је благајкиња, да се постара, како да се до идуће редовне одборске седнице својеручно упишу све чланице задружна у одређену задругарску књигу. Једном приликом известила је начелница задружна одбор, да су овогодишње школске испите посетиле гђе одборкиње Софија Чакра, Ана Камбер, Јелица Рајић и Марија Јосић, које изјављују, да су са научним радњама дечијим у женским основ. школама подпуно задовољне и с тим се заврши ова трећа овогодишња редовна одборска седница.

— Мора човек признати, да је перијодска књижевност у нас у најновије време кренула знатно на пред. Није овде место, да се испитује, од куда та појава, да ли слути на добро или на зло, то остављамо стручним перима; али непобитан је чин, да се поменута врста књижевности баш у најновије време, тако рећи данас, нами на очиглед развија, и што се тиче броја перијодских листова, и што се тиче тако рећи физичког напретка оних, што још од пре излазе. Тако београдски „Нови Век“, који је до сад дваред на недељу излазио, излази од 1. јула триред. Ми не можемо довољно да препоручимо и овостраном српском свету тај слободоумни и добро уређени лист, који велику пажњу и овостраним српским стварима и целокупног Српства поклања. На њему раде људи, који имају најлепшу новинарску прошлост у кнежевини Србији. Осим тога излазе у Београду од скора два нова стручна листа, оба врло добро уређена, тако да их смемо слободно сваком препоручити. То су „Сајам“, лист за трговину, саобраћај и радиност, који уређује Пера Манојловић. Излази сваког четвртка на целом табаку у колу четвртине по 4 фор. годишње за Аустро-Угарску. Тек је изашло шест бројева истог листа, а уредништво му се кани, да га повећа. Тако ће „Сајам“ од 1. августа излазити два пут, а по потреби и три пут на недељу на по табака у садашњој величини својој. Осим тог издаје у Београду санитетско одељење министарства унутрашњих дела на читавом табаку, а по потреби и на више табака недељни лист за јавну здравственост, по имену „Народно Здравље.“ То је службени лист реченог министарског одељења, но поред службеног дела има научни и поучни део, у ком доноси врло добре, просто написане и лако разумљиве чланке из народног здравља. Уредник му је др. Владан Ђорђевић, а цена 6 динара годишње; претплатници ван Србије ваља још да додаду поштарину.

— Ми смо у своје време прибележили, да је скупштина уједињене српске далматинске омладине сазвана у Дубровник на Преображење. Орган српске далматинске омладине, задарски „Српски Лист“ донео је и нацрт омладинског устава. Због нагомиланог материјала не могосмо га у овом броју донети, него га морадосмо оставити за који идући број. По том ћемо се осврнути и на дубровачку и на вршачку српску омладинску скупштину.

— Због свеца, што пада у понедељак, идући број овог листа изаћи ће у среду.

НОВИЈЕ.

— Бан Пејачевић вратио се 24. о. м. из Беча у Загреб.

— Ма да су немири у Прагу престали, и пак су народни заступници чешких Немаца из свог скупа издали проглас, у ком Немце, поводом тих немира, позивају, нека се чврсто држе зарад обране своје народности, која је тобож угрожена. Чешки клуб издао је 23. јуна изјаву, којом немачки проглас осуђује као дражење немачког народа на чешки; но чешки ће народ, вели се у прогласу, крај све политичке борбе одржати пријатељску свезу с Немцима у Чешкој.

— На место бар. Вебера постављен је ђен. Краус за чешког намесника. Краус је до сад био председник војеног суда. Веле, да и круна има у њему врло великог поверења. Још и то веле, да је то наименовање изашло не на усмено образложење Тафеа, него само на писмену препоруку истог. Како га је Тафе препоручио, пар га је наименовао. Непосредна повода промени у чешком намесништву дали су пражки немири.

— Српска кнежевска породица, путујући у чешке бање, походиће уз пут у Прагу и Аустро-угарски престолонаследни пар.

— Из Београда јављају, да је начелник одељења у министарству Стојић одређен за српског ђен. конзула у Будапешти, а на његово место да ће у министарство доћи тајник бечког српског посланства Спасић.

— Из Сретца брзојављају младочешким „Нар. Листима“, да су у Трнову изабрани: Цанков, Каравелов, Славејков и Стамбулов. Бјелабанов изабран је у 3 округа, Стојилов у Рушчуку, Начевић у округу свиштовском и Станчев у Туртукају. У источним окрузима Бугарске изабрано је доста мухамедоваца. Даље јављају истом листу, да је ђенерао Еренрот издао окружницу поштанским уредима, којом се исти овлашћују, да могу задржати и отворити сва подозрива писма, на име дописе новинарских кореспондената. Очекива се, да ће над целом Бугарском скорим опсадно стање проглашено бити.

— Као што „П. Л.“ из Скадра 23. о. м. јављају, косовски ђен. гувернер Хафис паша био је у Призрену, где је од Дервиш-паше примио упутства, те отуд с Ибрахим-пашом отишао у Приштину, од куда ће у Митровицу. Око Митровице купи се појак кор војске, ком ће се придружити и чете из оних крајева, што су Грчкој уступљени.

— Међународна комисија за грчко-турско разграничење стигла је 24. о. м. у Анино; турски комисар, Фамили паша, 23. о. м. у Арту. По порограму, што га је међународна комисија 23. о. м. обнародовала, грчка војска требала је 24. о. м. у 2½ сах. Арту и Пунту посести.

Разне белешке.

(То је народ!) Чланови чешке беседе у чешким топлицама закључили су, да ће само у чешким трговинама пазарити. То је народ. Не би ли добро било, да се и ми Срби новосађани угледамо на браћу Чехе топличане, особито сад, после избора, кад знамо, да смо ама баш са свим сами себи остављени?

(У Дубровнику) је 22. јуна у 10 сах. 28, мин. пре по дне било слабог, валовитог земљетреса, који је 1—2 секунда трајао.

(Црногорски кнежевић Данило) вративши се из Петрограда, упутио се 22. јуна из Беча преко Трста дома. Кнегиња Милена отишла је из Беча у Париз.

(Јубилеј Николаја Ивановића Пирогова.) Најславнији руски хирург, Н. И. Пирогов, славио је 5. јуна свој 50-огодишњи јубилеј у Москви. 130 депутација поднело му је своје честитке. Пирогова успоређују с Билротом и другим првим хирурзима у свету.

(Поручник Ристов,) познат из колошварске бартине афере, постављен је за чиновника на једном добру надвојводе Албрехта са 1000 ф. плате. Будапештански листови љуте се, што војнике тако протежују.

(Купатило Тифер у Штајерској.) Како је сад управо настало време за купатила, то се сваки, које за лек, које за увеселење распитује: у које би купатило пошао. У Штајерској постоје многа стара купатила, но од једно 18 година саградио је чувени професор из Беча др. Лоренц Штајн ново купатило бливу римског врела (Römerbad) код места Тифера и назвао га је: Франц-Јосифово купатило. Ово купатило садржава најчистије акротерме од 26—30° реомирске топлине. Ово купатило врло је лековито против рематизма, костобоље, нервозни болести, женске болести, против опште слабости и т. д. Предео овог купатила врло је леп и романтичан. Купатило лежи непосредно на жељезници и долази се из наши крајева са жељезницом преко Мохача. Живлење у том купатилу је врло јефтино, јер се могу добити собе од 30 н. до 2 ф. 50 н. на дан.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

СИЛОАН И МИЛЕНА

СРПКИЊА У ЕНГЛЕСКОЈ.

Према тражењу српске читалачке публике, продужила је потписана књижара горњом књигом своје издање Видаковићевих романа пренешених ради лакшега разумевања на данашњи књижевни језик.

У овој романтичкој приповетци излаже Видаковић лаком занимљивом причом судбину Српкиње из Дубровника која је после разних догађаја попела се на кнежевски престо у Енглеској, подлегла тешким ударима судбине и црта нам племенито срце Силоаново — витеза и по крви и по делима.

Књига ова износи 12 табака и стоји 70 нов.

Препродавцима дајемо на сваки пет комада 1 на дар. Књижарима уобичајени књижарски рабат.

Сваку наруџбину за готово и поштанским поузећем обављамо тачно и брзо.

У Н. Саду на Ивањ дан 1881.

Српска књижара
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

Од романа Видаковићевих још ови су нашим издањем изашли:

I. Касија царица — — — 80 н.
II. Велимир и Босиљка — — 1 ф. —
III. Усамљени Јуноша — — 65 н.

Ко купи уједанпут све ове досад изашле 4 књиге, добија као уздарје једну књигу нашега издања у вредности 80 новч.

НОВА КЊИГА ЗА НАРОД.

ОДАБРАНЕ

ПЕСМЕ БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

одабрао их

Стеван В. Поповић.

Што је наш неумрли песник Бранко прорекао: да му певање неће пропанути, но након њега хоће останути, док се поје, док се винце пије, док се коло око свирца вије — то се и испунило. Песме његове продрле су у сваку српску кућу, прионуле се уза сва млада срца српска.

Ове одабране **РЕМЕК-ПЕСМЕ све боље од бољих — најмирисније и најросније цвеће млађаног нам песника Бранка** — удесисмо ми и издасмо како би свак без по муке видио и уживао — што је најлепше у песмама Бранковим — и све то набавио са тако јефтином ценом.

У збирци овој имаде 18 ањих и већих Бранкових песама, и животопис му на 6 табака а ценом-

од само 25 новч.

Поручиоцима дајемо на сваки **5 комада 1 на дар.** Књижарима уобичајени рабат.

☛ Ко новац пошље у напред добија бесплатно поштом (у крстоплету.)

У Новом Саду, маја 1881.

Српска књижара
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Н. Саду.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

(*Д. Манно.*) БУДИМ-ПЕШТА. 6. јула. На овдашњој пијаци су цене житу и кукурузу знатно спале.

Трговина са храном нема до данас ни са које стране повода да обрт живљи буде.

Жито је са 30—40 нов. спало.

Све то повољније време за предстојећу жетву приморава продавце да ценом подусте.

При свем томе пак, што се купцима попушта, немогаше и трговина да оживи, јер наше брашно све једнако на страним пијацама не продаји.

Пошто јачи довози кукуруза из Влашке овде предстоје а јачих потреба за сада нема, морадоше са тога разлога и цене кукурузу попустити.

Побележене цене:

Потиско жито 78 кл. ф. 13·— банатско 75 кл. ф. 11.60 влашко 77 к. ф. 11·40 српско 77 кл. ф. 11·40— на 3/м.

Кукуруз ф. 6·—6·10.

Зоб ф. 6·—6·50.

Јечам П. ф. 6·—6·50.

Раж ф. 10.—10.20. за гот.

Термини:

Жито за јесен ф. 11·—11·05

Кукуруз за јули-авг. ф. 6.15 за авг. септ. 6,30

Зоб за јесен ф. 6·55—60.

Репица бан. за јул. авг. ф. 11·⁶/₈—11.⁷/₈

Репица готова роба бан. ф. 11·40—70.

Шљиве: I-а босн. ф. 20.—21 I-а српска ф. 18—19.

Маст пештанска ф. 65.—66 за јули ф. 64.

Сланина: пештанска ф. 64.— сеоска ф. 62.—

Лој: ф. 44—45.

Мед ф. 28—30.

Шпирке: I-е мађ. ф. 20.—21 I-а српске ф. 16—18. на 100 к.

Восак ф. 122—125.

Коже: овчије српске ф. 115—130, банатске ф. 140—150 за 102 ком. македонске ф. 34—35 за 56 кл. **Козије** ф. 50· за 56 к°. **Јагњеће** ф. 90—120. **Јареће** ф. 100—130. за 102 ком. **Кравије вољуске** ф. 105—112 за 100 к°.

У СИСКУ 20. јуна 1881. (Пословни весник Шипуша и др.)

Пшенице није у последње време код нас ништа продавато Цене бележимо потиској и бечејској ф. 12 70—13· - босанској ф. 8·50—9.

Ражи ф. 8·70—9.

Кукуруза привоза имадосмо из Босне повећа, и пошто је однос попустио, то су морали продавци и ниже цене прихватати, које су нам се од стране купаца Нудиле, Данас бележимо фини банатски кукуруз ф. 6·25—20, банат. ф. 6·15—10.

Зоб сремска ф. 6.15, босанске решетана ф. 6·10, нерешетана ф. 5·80.

Јечам босански ф. 4.70 до ф. 5.

Шљиве старе босатски ф. 17.50.

Пасуљ нови бели ф. 8.— стари 6.50—70.

Вода мала.

ЗА ЗУБОБОЛНЕ

ЗУБНИ ЛЕКАР

МЕД. И ХИР. ДР. Е. ЛЕВИНГЕР

препоручује се п. т, публици за прављење **вештачки зубова и жвакалица** по најновијој и најопробанијој методи.

Сваковрстно пломбирање извршава се најтачније под гаранцијом.

☛ **Свеколике зубне операције извршују се без бола са етеричким заносом (Lustgasnarcosé).**

Ординује: дневно од 2—5 сати по подне у своме стану: господска улица, Стефановићева кућа, преко пута гостијонице „царице Јелисавете“.

Ред пловидбе

I. кр. повл. дунавског паробродског друштва почевши од 20. марта (I. априла) до 3. (15.) октобра 1881.

од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ**: сваки дан, изузимајући петак око ½ 11 сати пре подне.

од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан, изузимајући уторник после 4 сахата после подне.

од **Новог Сада** у **ОРШАВУ** и **ГАЛАЦ**: понедељником четвртком и суботом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ**: средом и недељом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** и **САВСКЕ станице**: четвртком и недељом после 4 сата после подне.

од **Новог Сада** у **РУШЧУК**: понедељником и четвртком.

Нови Сад 20. марта (1. априла) 1881.

Оправништво.

Курс бечке берзе 27. јуна (9. јула)

5% металица	77 25
5% народног заима	77.50
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.50
Наполеондори	9.27
Немачке марке	56.95

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У след оставке упражњено је на српској православној школи у Бељини место учитеља на 4. разреду са год. платом од 450 ф. и место учитељице са платом од 350 фор. односно станом и огревом.

Првенство ће имати они учитељи који буду оспособљеном учитељицом ожењени.

Молитељи нека се обрате са својим потребито инструјисаним молбама до 20. јула т, г. подписаној општини.

Бељина 21. јуна 1881.

1—3 **Српска црк. школска општина.**

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место II. мушког разреда у српском Сент Петру, са којим је скопчана годишња плата 200 фор. ав. вр. 40 фор. за повторну школу 20 фор. за пероводство, 20 кибли жита, 3 фата дрва, једну башту наполе од 800 квадрати, сламе за огрев колико му треба, слободан стан са две собе даскама постављене, кујном и шпајзом и 60 н. од укопа.

Осим учитељске дужности, биће обвезан изабрани учитељ у цркви појати и децу у појању обучавати, на прежде освећеној служби у ускршњи пост појати и с децом присуствовати.

Ко је рад ово место добити нека изволи најдаље до 1. августа о. г. своје молбенице са нужним сведочбама овамо цр. школском одбору поднети.

Из црк. школске одборске седнице у Срп. Сент Петру дне 24. јуна 1881.

Симеон Путник
парох и управитељ школски.

1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуне учитељског места у Срп. Пардању овим се стечај расписује.

Учитељска се плата у готовом новцу састоји годишње за редовну школу 136 фор. за пофторну 40 фор. 12 фор. у име пероводства и 80 н. од погреба где се позове. У рани ужива 40 кибли жита и 20 кибли кукуруза, за огрев има 3 хвата тврдих дрва и 8 хвати сламе са којом се зими и школа има грејати; к томе ужива и 2 и по ланца ораће земље.

Учитељ је дужан при сваком богослужењу у цркви појати уједно пак и школску децу прквеном појању обучавати.

Потражиоци имају своје правилно уређене молбенице овомесном школском одбору најдуже до 10. августа о. г. поднети. Избор ће се пак 15. августа о. г. обавити.

У Срп. Пардању дне 25 јуна 1881.

1—3 **Местни школски одбор.**

КОНКУРС.

Ради попуњења парохије Дуна-Сечујске у протопресвитерату мохачком са платом VI. класе, отвара се овим кокурс са роком до 15. августа 1881. с тим додатком, да удовици бившег пароха од дана смрти или 18. априла 1881. за годину дана право на половину плате и свију пристојаба као и стан припада.

Молитељи, који би ову парохију получити хтели, имају своје нужним документима сврху свршених наука, положеног стечајног испита, знања нужних језика и религијозно-моралног владања подкрепљене молбенице конзисторији епархије будимске до горе означеног рока поднети.

Из седнице конзист. у Сентандрији 18. јуна 1881. држане

СТЕЧАЈ.

Болесном учитељу г. Ђорђу Радосављевићу тражи се спомоћник на годину дана.

Плата је спомоћнику 150 фор. у готовом новцу, 40 фор. у име повторне школе, 10 фор. шк. паушала, 8 ланаца по 2200 □° ораће земље, од сваког укопа на који позван буде 1 фор. а од парастоса 50 нов. и слободан стан.

Помоћник дужан ће бити децу у III. и IV. разреду у прописаним школским предметима и црквеном појању обучавати и сам у цркви при богослужењима појати.

Потражиоци имају своје са нужним сведочбама снабдевене молбенице најдаље до 6. (18.) августа т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице шк. одбора у Турији 20. јуна 1881.

Авакум Травањ, перовођа. 1—3 **Милош Јоцић**, председник школ. одбора.

НАТЕЧАЈ.

Отвара се натечај на једно место учитељке у овдашњој прав. срп. прив. девојачкој школи.

Натјечатељице морају бити одобрене учитељке православне вере, а морају особито засведочити подпуно познавање женских ручних радња и појања.

Плата је годишња 400 фор. а. вр. — Рок натјецања траје до 30. септембра т. г. по рим. — Натјечатељице нек изволе своје ваљано засведочене прошње овдашњем управитељном одбору опремити.

Задар 21. јуна 1881.

Управитељни одбор,
прав. срп. прив. девојачке школе.

3—3

СТЕЧАЈ.

на упражњено учитељско место мушке школе у Бегечу. Са овим местом скопчана је сљедећа плата: У готовом новцу 105 ф. а. в. 20 пештански мерова наполице, 2 хвата тврди дрва. Од фртаља земље један порцијун кукурува у клипови, као поклон. Од сваке самртнине где позван буде 1 ф. Сламе за огрев колико треба.

Компетенти који желе исто место тражати, треба да се од уврштења овога стечаја за 4 недеље дана председнику црк. школске општине пријаве. Учитељ је дужан у цркви појати и децу у појању обучавати, и у ускршњи пост сваки дан на јутрење и на часове као и средом и петком на преждеосвјашченој.

У Бегечу 22. јуна 1881.

Тодор Мутибарић, перовођа. 3—3 **Милош Жакић**, председник.

СТЕЧАЈ.

Услед решења, како ЕШО. тако и НЦШ. савета, непотврђењем Драгомира Путника учитеља на о. м. женској класи овим се отвара стечај за учитељицу.

Плата је 400 фор. у име стана 120 фор. за реквизите 17 ф. 50 нов. и 5 хвати тврдих дрва, од којих се има и школа грејати.

Изабраној, спада ће у дужност осим предавања законом прописаних предмета и предавање женск. ручног рада — ув исту плату.

Добро одложене молбенице са нужним сведоџбама шаљу се овом школ. одбору.

Рок стечају траје до Преображења.

Из седнице м. школ. одбора држане у Батањи 11. јуна 1881 године.

Ст. Вукадиновић, перовођа. 3—3 **Прока Видицки**, председник.

Мануфактурна и помодна радња

ПАНТЕ ПОПОВИЋА

у Вуковару

потребује једног савршеног спомоћника. Исти мора српски, немачки и мађарски језик знати и добрим сведочбама снабдевен бити. 2—2

Оглас.

Ц. кр. котарски суд у Земуну, као расправна област даје овим на знање, да је на молбу наслеђника дозволио јавну добровољну продају оставинских непокретности иза покојног Марка Жутића уписаних под к. број 252. у грунтовном записнику опћине Сурчин састојећи из: куће и гостионе у Сурчину бр. 252. са 100 □ хв. кућишта и дворишта, затим кућне баште топ. бр. 108 од 344 □ хв. и воћњака топ. бр. 107 од 161½ □ хв., те винограда топ. бр. 237, 236, 235, 234, 233, и 232. од 6 јутара 895 □ хв. за узкликну цијену од 7000 фор. а. вр.

У ту сврху расписује се дражбени рок на дан 6. августа 1881. у 9 сати пре подне на лицу места у Сурчину, на коју се јавну дражбу позивају сви купци с тим, да дражбене увјете могу код суда овога угледати и да се дражби изложене непокретнине испод ускличне цијене од 7000 фор. а. вр. неће продати.

Ц. кр. котарски суд.

У Земуну 29. маја 1881.

2—3 Ц. кр. котарски судац.

Трговина мануфактуре и помодног еспапа

ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА

у Новом Саду

потребује за 15. август о. г. једног од бољи и старији помоћника. Захтева се од дотичног референције и потпуно знање немачког и мађарског језика. 1—3

Мануфактурна трговина

СТЕВАНА ЋУРЧИЋА

у Новом Саду

потребује једног старијег спомоћника који је вичан српском, немачком и мађарском језику. 2—3

У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

Д. КОДЕ

У НОВОМЕ САДУ

може се добити: **гисхиблера, селтерске, карлсбадске, мариенбадске и сваке друге врсте минералне воде**; разна бела и црна **десерт-вина**; чисте шљивовице сремске; чоколаде сиштардове и т. д., **све изврсне каквоће** и по најјефтинијој цени. 21—52

Шпецерајске и мешовите робе трговина

СТЕВАНА АДАМОВИЋА

„код писма“ у Митровици

потребује два шегрта и једнога млађег спомоћника који могу одма у трговину ступити. 2—3

ПРОДАЈА ИМАЊА.

Потписани продаје из слободне руке сав свој иметак у Мошорину у Шајкашкој, и то 1 кућу под бр. 18. са 3 собе, 1 дућаном и 1 подрумом, авлија, 1600 □ хв. башча са 60 комада благородног воћа, 1 виноград од 1 ланца и 135 □ хв., 3 ланца сенокоса и 335 □ хв. воћњак, и све друго, што уз то иде, даље кућа под бр. 135 са 3 собе и 800 □ хв. плаца са 26½ ланаца ораће земље било под закуп, било на свагда. Ближе услове даје сам

3—3 **Ђока Милетић.**

Галантериска трговина

ЗАХАРИЈЕ Г. СТОЈКОВИЋА

у Сомбору

потребује два спомоћника, и два прахтиканта. 2—3

ПОШТОВАНОЈ ПУБЛИЦИ У НОВОМ САДУ И ОКОЛИНИ.

ТРГОВИНА ПОМОДНЕ, КРАТКЕ РОБЕ

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, НИРНБЕРШКЕ И БЕЛОГ ЕСПАПА.

Препоручујемо пошт. публици у Новоме Саду и околини нашу новоуређену трговину горенаведеном робом коју смо снабдели еспапом **из прве руке из најпризнатијих ове врсте фабрика**, и по том смо у том пријатном положају, да можемо сваку пошт. муштерију послужити великим избором робе **најбоље каквоће**, послугом солидном а ценом умереном саразмерно најјефтинијом.

Особито препоручујемо пошт. публици наш велики избор МУШКОГ и ЖЕНСКОГ РУБЉА и ПЕРИВА (веша) као: **мушких кошуља** белих и фарбаних, **гаћа, крогнова, манџетни, женских кошуља, спаваћи рекли, сукања белих и фарбаних, мидера, чарапа** за мушке женске и децу белих и фарбаних, све у великом избору а ценом умереном.

Исто тако препоручујемо врло добра ПЛАТНА ШИФОНА, **џепних марама** белих и фарбаних, **поша за врат, пантљика** свилених, атласких, сомотских и других разних модних, **конаца и вула** сваке сорте најбољега квалитета а ценом врло умереном.

Исто тако препоручујемо свагда добро сортирани цео кројачки прибор и то: **мусулина, органтина, атлаза, рипса, сатина, ширтинга, француни, чипака, дугмади** сваке сорте и боје итд.

Исто тако: **венчаних велова и венаца, цвећа и пераја** за шешире, **равних најновијих накита за косу и врат, даље: сунцобрана, кишобрана, штапова, ножева и виљушака, кашика, тањира, тацнова, кавеза, кофера, албума, новчаника,** и т. д.

Напоследку препоручујемо ове и све друге поједине ствари, које спадају у врсту трговине ове.

Част нам је још овим и то пошт. публици на знање дати, да ћемо **наручбине и поруке** са стране ма откуд, (особито мушког и женског веша) како нам ко поручи наплатом у наточ (per Nachnahme) тачно и солидно свагда брзо извршавати.

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ,

6—10 у Новом Саду код „црвене руже“ у сопственој кући бр. 34.

☛ **ОБЈАВА.** ☚

БЕЧКО СТОВАРИШТЕ МУШКИХ, ЖЕНСКИХ И ДЕЧИЈИХ ОДЕЛА

МОРИЦА БАУЕРА У НОВОМЕ САДУ

главна улица бр. 857. до златне звезде,

јавља п. публици, да се ту, за пролетње и летње доба, богати избор **најбољих и најновијих**, мушких, женских и дечијех одела 20 процената јефтиније него ма где може наћи, о чему се сваки у сопственом интересу, са посјетом ове трговине, уверити може.

МОРИЦ БАУЕР.

☛ **Зимска роба 20 процената испод производне цене.** 59—

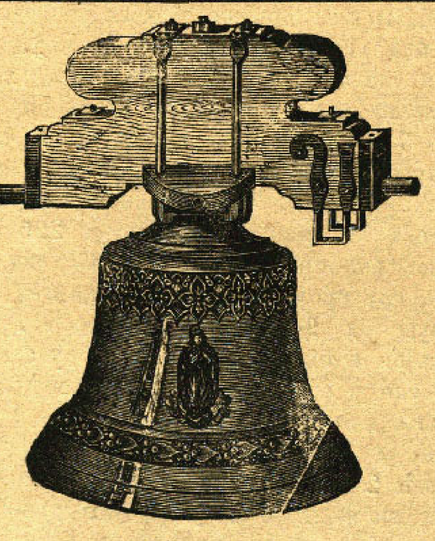

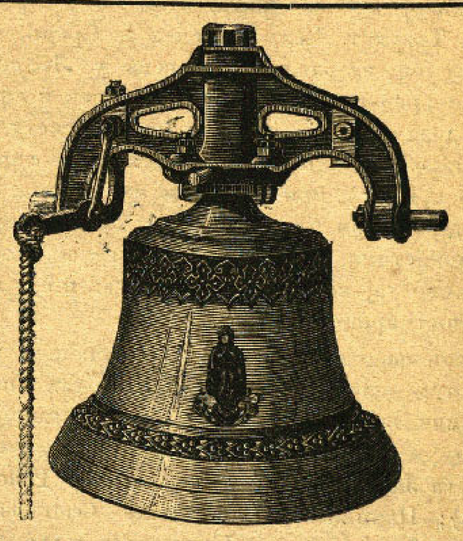

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармоничпо удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница Ђорђа Бота синова, са гаранцијом од 5 до 10 година.

Стара прслута звона прима горечечена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такођер дајемо до знања оним честним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливане мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

ЂОРЂА БОТА СИНОВИ
звоноливци у Вршцу.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.